

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
Majandusteaduskond
Majandusarvestuse instituut
Finantsarvestuse õppetool

Anne-Mai Saar
KOLMANDA SEKTORI RAHASTAMINE
HASARTMÄNGUMAKSUST, SELLE VAJALIKKUS JA
PROBLEEMID

Bakalaureusetöö

Juhendaja: lektor Kaidi Kallaste

Tallinn 2016

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele,
olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Anne-Mai Saar

Üliõpilase kood: 121095

Üliõpilase e-posti aadress: annemaisaar@gmail.com

Juhendaja Kaidi Kallaste:

Töö vastab bakalaureusetööle esitatud nõuetele

.....

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

SISUKORD

ABSTRAKT	4
SISSEJUHATUS	5
1. HASARTMÄNGUMAKS JA SEDA JAOTAVAD ORGANISATSIOONID.....	7
1.1. Hasartmängumaks ja selle laekumine aastatel 2010-2015	7
1.2. Laekunud hasartmängumaksu jaotavad organisatsioonid.....	10
1.2.1. Kultuurkapital	10
1.2.2. Hasartmängumaksu Nõukogu	11
1.2.3. Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm	12
1.2.4. Eesti Punane Rist	13
1.3. Probleemid kolmanda sektori rahastamisel hasartmängumaksust.....	13
1.3.1. Riigikontrolli aruanne 2005.aastal	14
1.3.2. BDA Consulting OÜ raport 2008.aastal	14
1.3.3. Vabakonna kärjad 2015.aastal.....	15
1.4. Kolmanda sektori rahastamise vajalikkus hasartmängumaksust.....	16
2. HASARTMÄNGUDE MAKSUSTAMINE SOOMES JA LÄTIS	18
2.1. Soome	18
2.1.1. Eesti ja Soome erinevused	19
2.1.2. Hasartmängukorraldaja Veikkaus OÜ	19
2.1.3. Hasartmängukorraldaja Soome Mänguautomaatide Ühing	20
2.1.4. Hasartmängukorraldaja Fintoto OÜ	21
2.2. Läti.....	21
2.2.1. Eesti ja Läti erinevused hasartmängumaksu jaotamisel.....	22
3. HASARTMÄNGUMAKSUST TOETUSTE TAOTLEMINE	23
3.1. Uuringu meetodika	23
3.2. Kolmanda sektori kogemus hasartmängumaksust toetuste taotlemisel.....	24
3.2.1. Kogemus Eesti Kultuurkapitalilt toetuste taotlemisel.....	28
3.2.2. Kogemus Hasartmängumaksu Nõukogult toetuste taotlemisel.....	28
3.2.3. Kogemus regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmist toetuste taotlemisel.....	29
3.3. Inimeste teadlikkus ja huvi hasartmängumaksu tulu kasutamise vastu.....	29

3.4. Hasartmängude korraldamisest saadava tulu kolmanda sektori rahastamiseks kasutamise eetilisuus	36
3.5. Järeldused ja ettepanekud	38
KOKKUVÕTE	41
VIIDATUD ALLIKAD	43
SUMMARY	46
LISAD	48
Lisa 1. Küsimustik kolmanda sektori esindajatele.....	48
Lisa 2. Küsimustik kõigile vastajatele	53
Lisa 3. Kolmanda sektori esindajate arvamus hasartmängumaksust kolmanda sektori rahastamisest.....	56
Lisa 4. Inimeste teadmised toetuste eraldamisest	57
Lisa 5. Arvamus hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamise eetilisusest.....	59

ABSTRAKT

Käesoleva töö eesmärgiks oli välja selgitada hasartmängumaksust kolmandale sektorile toetuste jagamise vajalikkus, toetuste jagamise süsteemiga kaasnevad probleemid ning inimeste teadlikkus hasartmängumaksu kasutamisest. Eesmärgi saavutamiseks viidi läbi empiiriline uuring, mille käigus koguti informatsiooni kahe ankeetküsitlusega ning seejärel analüüsiti saadud tulemusi.

Tööst selgunud märkimisväärsimaks tulemuseks võib pidada seda, et alla poole kolmanda sektori esindajatest olid teadlikud kõikidest hasartmängumaksust toetuste taotlemise variantidest ning üks kümnendik vastanuid ei teadnud mitte ühestki võimalusest. Lisaks teadis alla 30 protsendi kõigile vastajatele suunatud küsitlusele vastanuid, kui palju laekub aastas hasartmängumaksu ning peaaegu 85 protsenti vastasid, et nad ei tea, kuidas hasartmängumaksu jaotatakse, aga samas on enamikule inimestest tulu kasutamise teadmine pigem tähtis. Lisaks lahknesid üldisele küsimustikule vastanute arvamused kolmanda sektori esindajate omast hasartmängumaksu kolmanda sektori toetamiseks kasutamise eetilise küsimuses. Esimesena mainitud pidasid tegevust eetiliseks, aga enamik kolmanda sektori esindajatest pidasid seda enamasti ebaetiliseks.

Võtmesõnad: hasartmängumaksu kasutamine, toetuste vajalikkus, hasartmängumaksu jaotamise probleemid, kolmanda sektori rahastamine, hasartmängumaksust rahastamise eetilised, teadmised hasartmängumaksust.

SISSEJUHATUS

Kolmas sektor on üks ühiskondlikest sektoritest, mis toimib kodanikualgatuse ning vabatahtlikkuse alusel ning selle sektori tegevused ei ole suunatud kasumi teenimisele. Eestis eraldatakse hasartmängude korraldamisest laekuv maksutulu muuhulgas ka kolmanda sektori organisatsioonide toetamiseks. Hasartmängumaksust saadav rahastus on ühest küljest kolmanda sektori jaoks väga vajalik, aga teisest küljest on toetuste jagamise süsteemil mitmeid puuduseid. Mainitud puudustele on korduvalt tähelapanu juhitud, kuid olulisi muutusi toimunud ei ole. Kuigi hasartmängumaksust mainitud sektori rahastamine pole maailmas eriti laialt levinud, on aga levinud hasartmängu korraldamisel saadud kasumi suunamine nii öelda heade eesmärkide toetamiseks. Mõlemal juhul on võimalik vaielda sellise tegevuse eetilisuse üle. Eelnevat arvesse võttes on hasartmängumaksust toetuste jagamise probleemid endiselt aktuaalsed. Samuti ei ole uuritud eestlaste teadlikkust hasartmängumaksu jaotamisest ning arvamust kolmanda sektori hasartmängumaksust toetamise eetilisusest.

Käesoleva töö eesmärk on välja selgitada hasartmängumaksust kolmandale sektorile toetuste jagamise vajalikkus ning toetuste jagamise süsteemiga kaasnevad probleemid. Lisaks soovis autor välja selgitada, milline on inimeste teadlikkus hasartmängumaksu laekumisest ning toetuste jagamisest ja kui tähtsaks inimesed peavad seda, et nad teaksid, kuidas kasutatakse hasartmängumaksu. Autor on selleks paika pannud järgnevad uurimisküsimused:

- Milline on kolmanda sektori organisatsioonide teadlikkus erinevatest hasartmängumaksust toetuste taotlemise võimalustest?
- Milline on organisatsioonide kogemus hasartmängumaksu jaotavatest institutsioonidest toetuste taotlemisel?
- Kas ja kuidas peaks riik kolmanda sektori tegevust teisiti rahastama?
- Milline on inimeste teadlikkus hasartmängumaksu laekumisest ning kasutamisest?
- Kui tähtis on inimestele teadmine, kuidas hasartmängumaksu kasutatakse?

- Kas hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamine on eetiline?

Mainitud uurimisküsimustele vastuste välja selgitamiseks viis töö autor läbi kaks küsitlust. Üks küsitlustest oli suunatud ainult kolmanda sektori esindajatele ning teine oli mõeldud vastamiseks kõigile inimestele. Esimesele ankeetküsitlusele vastas 38 inimest ning teisel oli 62 vastajat. Andmetele tehti kvantitatiivne analüüs ning tulemused esitati selgitavate jooniste abil.

Käesolev töö on jaotatud kolmeks osaks. Töö teoreetilises osas antakse ülevaade hasartmängumaksu kogumist, laekumist ning kasutamist reguleerivatest seadustest ning maksutulu jaotavatest organisatsioonidest. Esimeses osas on ka lühidalt kirjutatud hasartmängumaksu laekumise statistikast, et anda ettekujutus hasartmängumaksu suurusest ning selle osakaalust riiklike maksude seas. Lisaks on kirjeldatud ka hasartmängumaksust kolmandale sektorile toetuste jagamise vajalikkust ning sellega kaasnevaid probleeme. Ülevaate andmiseks on kasutatud Eestis samal teemal valminud raporteid ja artikleid ning ka ingliskeelseid teadusartikleid, akadeemilisi töid ning meediaväljaannetes ilmunud artikleid.

Töö teises osas on keskendutud Eesti naaberriikide – Soome ja Läti hasartmängude korraldamise ning selle kasumi ja maksutulu kasutamise reguleerimisele. Selles osas on võrreldud Eesti hasartmängumaksu jaotamist mainitud kahe riigi omaga ning toodud välja peamised erinevused. Töö kolmas osa on uurimuslik ning selles on selgitatud autori poolt tehtud uuringu metoodikat ning kirjeldatud saadud tulemusi. Käesolevas osas on analüüsitud kahe läbiviidud ankeetküsitluse vastuseid ning tehtud ka autoripoolsed järeldused ja ettepanekud.

Töö autor soovib tänada käesoleva töö juhendajat Kaidi Kallastet, kes pakkus igakülget abi töö valmimisel ning Vabaihenduste Liitu EMSL-it eesotsas Maris Jõgevaga, kes aitas autorit küsimustiku levitamisel.

1. HASARTMÄNGUMAKS JA SEDA JAOTAVAD ORGANISATSIOONID

Hasartmängumaks on üks Eestis kehtivatest tarbimismaksu eriliikidest. Hasartmängudele ei kehti vaba ja õiglase kaubanduse reeglid ning nende korraldamisele Euroopa Liidus on seatud ranged piirangud. Hasartmängumaksu määrad on liikmesriikides kõrged ning sellega püütakse piirata mängude kättesaadavust. Samas on regulatsioonide eesmärgid vastuolulised, sest ühest küljest püütakse võidelda ebaseadusliku hasartmänguga, aga teisest küljest soovitakse saada seadustatud hasartmängude teenuselt võimalikult kõrget majandusrenti. (Isand 2010, 3-4).

1.1. Hasartmängumaks ja selle laekumine aastatel 2010-2015

Hasartmäng on mäng, milles mängijad osalevad panuseid tehes. Mängu tulemus sõltub osaliselt või täielikult juhusest või eelnevalt mitteteadoleva sündmuse toimumisest ning panuse tulemusel võib mängija saada võidu. Korraldada on lubatud ainult hasartmängumaksuseaduse nõuetega kooskõlas olevaid hasartmänge. (Hasartmängumaksu seadus, § 2 lg 1).

Hasartmängumaksu seaduse järgi, maksustatakse (*Ibid*, § 1):

- 1) õnnemängu korraldamiseks kasutatav mängulaud ning osavusmängu korraldamiseks kasutatav mänguautomaat;
- 2) loterii korraldamisel loteriipiletite müügist saadud summa; kaubandusliku loterii korraldamisel võidufond, juhul kui võidufondi väärtus ületab 10 000 eurot;
- 3) toto korraldamisel tehtud panustest laekunud summa, millest on maha arvatud võidud;
- 4) õnnemängu ja osavusmängu kaughasartmänguna korraldamisel tehtud panustest laekunud summa, millest on maha arvatud võidud;

5) õnnemänguturniiri korraldamisel osalustasude summa.

Hasartmängumaksu maksjaks on Hasartmängumaksu seaduse paragrahvi 2 kohaselt hasartmängukorraldaja. Hasartmängumaksu tuleb tasuda kuupõhiselt. Kaubandusliku loterii korraldamisel on maksustamisperiodiks loterii korraldamise periood, mis algab mängureeglites märgitud panuste tegemise esimesel päeval ja lõpeb võitude väljaandmise viimasel päeval. Õnnemänguturniiri korraldamisel on maksustamisperiodiks ühe õnnemänguturniiri korraldamise periood, mis algab õnnemänguturniiri reeglites märgitud osavõtutasude vastuvõtmise esimesel päeval ja lõpeb õnnemänguturniiri reeglites märgitud osavõtutasude vastuvõtmise lõpetamise päeval. (*Ibid*, § 2-3).

Vastavalt seadusele on hasartmängumaksu määrad järgnevad (*Ibid*, § 6):

1278,23 eurot ühe mängulaua kohta;

300 eurot ühe mänguautomaadi kohta ja 10% mänguautomaatidel tehtud panustest laekunud summast, millest on maha arvatud võidud;

31,95 eurot ühe osavusmängu mänguautomaadi kohta;

18% loterii korraldamisel loteriipiletite müügist saadud summast;

18% kaubandusliku loterii võidufondist;

5% loto korraldamisel tehtud panustest laekunud summast, millest on maha arvatud võidud;

5% õnnemängu ja osavusmängu kaughasartmänguna korraldamisel tehtud panustest laekunud summast, millest on maha arvatud võidud;

5% õnnemänguturniiri korraldamisel osalustasude summast.

Hasartmängumaks laekub riigieelarvesse. Maksutulude jaotamine toimub järgnevalt (*Ibid*, § 7):

- 1) Eesti Kultuurkapitalile eraldatakse summa, mis vastab 46%-le hasartmängumaksu kavandatavast laekumisest, millest 63% eraldatakse kultuuriehitistele;
- 2) Hasartmängumaksu Nõukogule läheb 37,4% hasartmängumaksu kavandatavast laekumisest, sellest summast eraldatakse 31,8% teadus-, haridus-, laste- ja noorteprojektide toetamiseks, 22% olümpiaettevalmistusprojektide toetamiseks, 10% teiste spordiprojektide toetamiseks, 31,7% hasartmängusõltuvusega ning pere, meditsiini ja hoolekandega ning vanurite ja puuetega inimestega seotud projektide toetamiseks, 4% kultuuriprojektide

toetamiseks ning 0,5% Hasartmängumaksu Nõukogu teenindamisega seotud kuludeks;

- 3) Rahandusministeeriumile regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi vahenditeks eraldatakse 12,7% hasartmängumaksu kavandatavast laekumisest. Programmi vahenditest toetatakse regionaalseid investeeringuid laste, noorte, perede, vanurite ja puuetega inimeste jaoks hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamiseks. Programmi vahenditest eraldatakse 99,5% toetuste andmiseks ning 0,5% programmi halduskuludeks ja komisjoni teenindamisega seotud kulude katteks;
- 4) Eesti Punasele Ristile eraldatakse riigieelarvest 3,9% hasartmängumaksu kavandatavast laekumisest.

Töö autor toob välja hasartmängumaksu laekumise statistika aastatel 2010 kuni 2015, eesmärgiga anda ülevaade maksutulu suurusest ning selle osakaalust riiklike maksude seas. Aastal 2010 oli hasartmängumaksu tulu 20,63 miljonit eurot. 2011.aastal vähenes tulu mõnevõrra ning eelarvesse laekus 19,32 miljonit eurot. 2012. aastal laekus tulu 20,72 miljonit eurot ning sellest aastast on hasartmängumaksu tulu pidevalt kasvanud. 2013. ja 2014.aastal laekus hasartmängumaksu vastavalt 21,6 ja 23,23 miljonit eurot. 2015. aastaks on hasartmängumaksu laekumise prognoosiks 22,6 miljonit eurot, mis on küll väiksem 2014. aastal laekunud summast, aga see asjaolu tuleneb tõenäoliselt 2014. aastal tehtud hasartmängumaksu seaduse ja maksukorralduse seaduse muudatusest (Hasartmängumaksu seaduse ... §1), mis jõustus 2015.aasta alguses. (Riigieelarvesse ... 2015).

Allolevas tabelis on väljatoodud kõigi riigieelarvesse laekunud maksude summa ning hasartmängumaksu suurus aastatel 2010-2015. Tabelis on ka näidatud samade aastate hasartmängumaksu tulu osakaalud riigieelarvesse laekuvatest maksudest. Tabelist on näha, et hasartmängumaks moodustas kõnesolevatel aastatel 0,4 kuni 0,51 protsenti riiklikust maksubaasist.

Tabel 1. Hasartmängumaksu laekumine aastatel 2010-2015

Aasta	Riiklikud maksud kokku (miljonit eurot)	Hasartmängumaks (miljonit eurot)	Hasartmängumaksu osakaal riiklikest maksudest (%)
2010	4045,57	20,63	0,51%
2011	4342,12	19,32	0,44%
2012	4775,27	20,72	0,43%
2013	5359,49	21,60	0,40%
2014	5797,42	23,23	0,40%

Allikas: Eesti Statistikaamet 2015

Kui eelnevalt oli välja toodud, et hasartmängumaksu laekumine on küll mõnevõrra kõikunud aastate lõikes, aga olnud enamasti siiski kasvava trendiga, on hasartmängumaksu osakaal riiklike maksude seas pidevalt vähenenud alates 2010.aastast. Osakaaludest võib järeldada, et hasartmängumaks ei moodusta küll väga suurt osa riigieelarvesse laekuvatest maksudest, kuid on siiski üpris stabiilne ja märgatav osa.

1.2. Laekunud hasartmängumaksu jaotavad organisatsioonid

Vastavalt eelmises alapeatükis esitatud informatsioonile, eraldatakse hasartmängumaks mitmele erinevale organisatsioonile, mis siis jaotavad maksutulu edasi. Kuna käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada kolmanda sektori organisatsioonide hasartmängumaksust toetamise vajalikkus ning probleemid, siis toon välja küll kõigi hasartmängumaksust tulu saavate organisatsioonide ja programmide kirjeldused, kuid käsitlen põhjalikumalt nende tegevuse seda osa, mis on otseselt seotud kolmanda sektori rahastamisega. Kolmas sektor on üks kolmest ühiskonna sektorist, mis toimib kodanikualgatuse ja vabatahtlikkuse põhimõttel ning ei ole orienteeritud kasumi taotlemisele. Kolmanda sektori organisatsioonideks on mittetulundusühingud, sihtasutused ja seltsingud, mida võib ka koondatult nimetada mittetulundusühendusteks. Eestis on 2015.aasta andmete järgi registreeritud üle 30 000 mittetulundusühenduse, millest umbes 800 moodustavad sihtasutused ja ülejäänud osa mittetulundusühingud. (Mis ... 2015).

1.2.1. Kultuurkapital

Eesti Kultuurkapital on avalik-õiguslik juriidiline isik, kelle tegevuse eesmärk on

kultuuri ja spordi toetamine rahaliste vahendite kogumise ja jagamise kaudu. Eesti Kultuurkapital toetab kaunite kunstide, rahvakultuuri, kehakultuuri ja spordi valdkondi ning ka kultuuriehitiste rajamist ja renoveerimist. Mainitud organisatsiooni tegevuse aluseks on Eesti Kultuurkapitali seadus. (Kultuurkapitalist ... 2015).

Eesti Kultuurkapital koosneb kaheksast sihtkapitalist ning viieteistkümnest maakondlikust ekspertgrupist. Sihtkapitalide ülesandeks on Kultuurkapitali nõukogu poolt eraldatud raha jaotamine taotluste alusel ja omal algatusel. Sihtkapitali tegevust korraldab nõukogu, kuhu kuulub seitse, sinna kultuuriala ühenduste poolt esitatud isikut. Igas maakonnas tegutseb ka üks maakondlik ekspertgrupp, mille ülesandeks on samuti nõukogu poolt eraldatud raha jaotamine. Ekspertgruppi kuulub viis maakonna kultuurivaldkonnas tegutsevat isikut. Kultuurkapital maksab loometöö-, elutöö-, juubeli-, ravimi- ja matusetootusi ning projekti- ja tegevustoetusi. Käesolevas töös käsitlen kolmanda sektori organisatsioonidele makstavaid projekti- ja tegevustoetusi. (*Ibid.*).

Projektitoetuste eesmärgiks on toetada kauneid kunste, rahvakultuuri ning spordi edendamist, tutvustamist, populariseerimist ning kultuuripärandi säilitamist ja mälestuste jäädvustamist. Projektitoetusi eraldavad sihtkapitalid ja ekspertgrupid oma valdkonna või maakonna kriteeriumitele vastavatele projektidele. Projektitoetusi saavad taotleda füüsilised ja juriidilised isikud. (Preemiate ... , 2015).

Tegevustoetusi makstakse eesmärgiga toetada loomeliitude või loominguliste kollektiivide tegevust. Mainitud toetusi saavad taotleda vaid mittetulundusühingud ja sihtasutused. (*Ibid.*).

1.2.2. Hasartmängumaksu Nõukogu

Vastavalt Hasartmängumaksu seadusele eraldatakse 37,4 protsenti hasartmängumaksu tulu Riigikogu poolt loodud Hasartmängumaksu Nõukogule. Hasartmängumaksu Nõukogu otsustab toetuste jagamise üle spordi-, kultuuri-, teadus-, laste-, noorte-, pere-, meditsiini- ja hoolekandeprojektidele. Nõukogusse kuulub kuus Riigikogu liiget, üks Haridus- ja Teadusministeeriumi, üks Kultuuriministeeriumi ja üks Sotsiaalministeeriumi esindaja. (Hasartmängumaksu Nõukogu ... 2015).

Projektide toetustaotlused esitatakse kultuuriprojektide ja olümpiaettevalmistus- ning teiste spordiprojektide korral Kultuuriministeeriumile, laste-, noorte-, teadus-, ja haridusprojektide korral Haridus- ja Teadusministeeriumile ning hasartmängusõltuvuse, pere,

meditsiini, hoolekande, eakate ja puuetega inimestega seotud projektide puhul Sotsiaalministeeriumile. Taotlusi saab esitada ministeeriumitele iga kuu viimaseks tööpäevaks. Seejäral kontrollivad ministeeriumid neile esitatud taotluste ja dokumentide vastavust nõuetega ning edastavad materjalid nõukogule koos arvamusega kümne tööpäeva jooksul. Nõukogu istungit juhatab esimees ning nõukogu teeb otsuseid lihthääleenamusega. Nõukogu on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt pool nõukogu liikmetest. Nõukogu peab otsustama toetuse andmise või sellest keeldumise kahe kuu jooksul ning vastu võetud otsusest teatab taotlejatele vastav ministeerium, kuhu taotlus esialgu esitati. (*Ibid.*).

1.2.3. Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm

Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi eesmärgiks on kvaliteetsema kohaliku elukeskkonna loomine ja arendamine, toetades regionaalseid investeeringuid, mis tõstavad laste, noorte, perede, vanurite ja puuetega inimeste jaoks avalike teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti. Investeeringutoetusi jagatakse projektipõhiselt ja esitatud taotluse alusel hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamiseks ehitus-, rekonstrueerimis- ja remonttöödeks avalikke teenuseid pakkuvates hoonetes või rajatistes. (Regionaalsete investeeringutoetuste...§ 1).

Projekti taotlusi saab esitada kaks korda aastas Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele (*Ibid*, § 2). Toetust võivad taotleda riigiasutused, kohaliku omavalitsuse üksused (välja arvatud Tallinna linn) ning mittetulundusühingud ja sihtasutused. Mittetulundusühendused ei saa toetust taotleda Tallinna linna territooriumil asuvale investeeringu objektile, välja arvatud juhul, kui investeeringu objekt on mittetulundusühingu või sihtasutuse omandis ja taotleja pakub üleriigilise tähtsusega avalikku teenust. (*Ibid*, § 3).

Riigieelarve vahendid projektide toetamiseks jaotatakse kahe vooru vahel. Igas voorus suunatakse kuni 10% vahenditest regionaalselt oluliste, üleriigilise tähtsusega projektide toetamiseks ja 90% või rohkem vahenditest suunatakse regionaalselt oluliste, kohaliku tähtsusega projektide toetamiseks. (*Ibid*, § 8).

Taotluste menetlemine käib igas voorus kahes etapis, mille mõlema lõpus teeb otsuse Rahandusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Kultuuriministeeriumi ja EASi esindajatest koosnev komisjon. (*Ibid*, § 9).

1.2.4. Eesti Punane Rist

Eesti Punane Rist loodi 24.vebruaril 1919. aastal Eesti Punase Risti põhikirja kinnitamisega vabariigi valitsuse poolt. Eesti Punane Rist on mittetulundusühing, mille loojaks oli Dr. Hans Leesment. Eesti Punane Rist on osa Rahvusvahelisest Punase Risti liikumisest. Eesti Punasel Ristil on 16 seltsi, mis on jaotunud üle kogu Eestimaa. (Eesti Punane ... 2015).

1.3. Probleemid kolmanda sektori rahastamisel hasartmängumaksust

Organisatsiooni läbikukkumise kõige tõenäolisemaks põhjuseks on ebapiisav ligipääs ressurssidele (Gallagher 2014, 20). Kolmandale sektorile ligipääsetavate alternatiivsete tuluallikate olemasolu tekitab suurema stabiilsuse ning organisatsioonid on vähem vastuvõtlikud poliitilisele retoorikale (*Ibid*, 8).

Kolmanda sektori ning riigi vahelised kokkulepped muudavad organisatsioonid riigist sõltuvaks (Lecy *et al* 2012, 197). Sõltuvus riigi rahastusest pärsib kolmanda sektori organisatsioonide tööd (Öö Sarv 2015).

Kolmanda sektori riikliku rahastamise probleeme käsitleb vastastikuse sõltuvuse teooria, mille järgi on valitsuse ülesandeks märgata mittetulundusühingute vajadust ning neid ka toetada, mis aga võib viia liigse üksteisest sõltuvuseni. Lisaks võivad mõnede õpetlaste arvates riiklikud toetused välja tõrjuda või vähendada eraisikute annetusi kolmanda sektori organisatsioonidele, sest tunnetatakse vähem vajadust filantroopia järele. (Lecy *et al* 2012, 191-193). Kuna riiklikud eraldised on suuresti sõltuvad poliitilistest ning majanduslikest teguritest, on vaja hinnata, milline on riigi roll kolmanda sektori organisatsioonide jätkusuutlikkuse tagamisel (Gallagher 2014, 66-67). Eestis kehtiva süsteemiga, millega jaotatakse hasartmängumaks projektide toetamiseks, seondub samuti mitmeid probleeme, millele on tähelepanu juhtinud nii erinevate vabaühenduste esindajad kui ka avaliku sektori töötajad.

1.3.1. Riigikontrolli aruanne 2005.aastal

Riigikontroll on auditeerinud hasartmängumaksu jaotavaid organisatsioone ning kirjutanud 2005.aastal eriaruande hasartmängumaksu kasutamisest. Aruandes on välja toodud maksuraha kasutamise kitsaskohad ning tehtud ka mõningad ettepanekud olukorra parandamiseks. Riigikontroll on toonud välja järgnevad probleemid ja ettepanekud (Ülevaade hasartmängumaksu ... 2005):

1. Hasartmängumaksu seaduses ei ole sätestatud, millistel eesmärkidel toetusi antakse.
2. Hasartmängumaksust toetuste jagamise süsteem on killustunud ning osaliselt läbipaistmatu.
3. Toetuste jagamise süsteem on liialt keeruline ning ebaselge suure hulga protsessi kaasatud osapoolte tõttu.
4. Projektitoetuste maksmist oleks võimalik lihtsustada, kui vastutus toetuse andmise ning sihtotstarbelise kasutamise jälgimise eest läheks ministeeriumile, mis tegutseb taotleja tegevusvaldkonnas.
5. Sama valdkonna või organisatsiooni projekte võidakse toetada erinevatest hasartmängumaksu jaotavatest insitsioonidest, kuna toetuste sihtrühmad ning maksmise tingimused pole hasartmängumaksu seaduses üheselt mõistetavad.
6. Järevalve hasartmängumaksust antud toetuste kasutamise üle on ebapiisav.

1.3.2. BDA Consulting OÜ raport 2008.aastal

Sihtasutus Kodanikuühiskonna Sihtkapital tellis 2008.aastal BDA Consulting OÜ-lt uuringuraporti pealkirjaga "Hasartmängumaksust ühendustele toetuste eraldamise ja kasutamise põhimõtete mudeli koostamine". Mainitud raportis on välja toodud mitmed kitsaskohad, mis eksisteerivad hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamisel. Töös on käsitletud ennekõike Hasartmängu Nõukogu toetuste eraldamise korda. Toon välja mõningad tähtsamad probleemid (Hasartmängumaksust ühendustele ... 2008):

1. Ministeeriumites, mis teevad Hasartmängumaksu Nõukogule ettepaneku teatud organisatsiooni toetamiseks või mitte toetamiseks, puuduvad ühtsed hindamisprotseduurid - ei ole välja töötatud hindamiskriteeriume ning juhendatakse vaid oma ministeeriumi kriteeriumitest ning Hasartmängumaksu Nõukogu kodukorrast. (*Ibid*, 16).

2. Hasartmängu Nõukogu liikmed projekti toetamise otsuseid ei põhjenda. Taotlejal on võimalik pöörduda Nõukogu kaastöötaja poole ministeeriumis, aga kuna lõplik otsus on nõukogu teha, siis pole kaastöötajal võimalik otsuse tagamaid täpsemalt põhjendada. Juhul kui Hasartmängumaksu Nõukogu otsustab projekti toetatada, aga väiksemal määral, kui taotluses soovitud, siis ei põhjendata taotlejale ka vähendatud summat ega nõuta vähendatud eelarvet ning muudetud projekti kirjeldust, mis kinnitaks, et taotlejal on võimalik väiksema eelarvega tegevused teostada ning eesmärgid saavutada. (*Ibid*, 17-25).
3. Hasartmängumaksu Nõukogu ning ministeeriumite strateegilised eesmärgid ei ühti täielikult. (*Ibid*, 19).
4. Hasartmängumaksu Nõukogu võib teha toetuste määramisel erandeid ning määrata toetusi ka organisatsioonidele või eraisikutele, kellele kodukorra järgi ei peaks toetusi määrama. Erandite tegemise tingimused ei ole sätestatud. (*Ibid*, 20-21).
5. Nõukogu liikmed juhivad otsuste tegemisel asjaolust, kas taotleja suutlikkus projekti teostada on piisavalt tõestatud läbi tema eelnevate kogemuste. Esmataotleja aga ei pruugi olla sellisest nõudest ning oma ebasobilikkusest teadlik, mis tähendab, et ei ole tagatud süsteemi läbipaistvus. (*Ibid*, 22).
6. Hasartmängumaksu Nõukogu on heaks kiitnud ka tegevustoetuste eraldamise, millega taotlejat finantseeritakse aasta vältel. Tegevustoetuste määramist ei ole aga käsitletud ei Hasartmängumaksu Seaduses, Vabariigi valitsuse määramises, Nõukogult taotleja meelepeas ega ka ministeeriumite juhtnöörides. (*Ibid*, 23).
7. Nagu enne mainitud, kasutavad ministeeriumid taotluste hindamisel erinevaid hindamiskriteeriume, millega aga ei kaasne taotluste järjestamist või punktide panemist, mis tähendab, et taotlejad ei tea, millised on tingimuste osakaalud. Samuti kommenteerivad erinevates ministeeriumites hindajad taotlusi erinevalt, ei põhjenda kõiki otsuseid ning see võib teha nõukogu poolsed otsused ebaühtlaseks. (*Ibid*).

1.3.3. Vabakonna kärjad 2015.aastal

Märkimisväärsed on probleemid ka sellel põhjusel, et kuigi Riigikontrolli aruande ning BDA uuringuraporti avaldamisest on möödas vastavalt 10 ning 7 aastat, on hasartmängumaksu jaotamisega seonduvad probleemid jäänud samaks. Viimati juhtis just Hasartmängumaksu Nõukoguga seonduvatele probleemidele tähelepanu Eesti

Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, kes korraldas vabauhenduste esindajatele mõeldud ürituse “Vabakonna kärjad”. Üritusele eelnevalt ilmus ka kodanikuühiskonna uudisteportaalis Hea Kodanik artikkel Alari Rammo poolt, kes tõi välja mitmed probleemid, mis on endiselt lahendamata. Näiteks ühtib Rammo kirjutatu BDA raportis märgituga selles osas, et ministriumite prioriteedid on erinevad ning liialt üldsõnalised ja tihtipeale ei kattu Hasartmängumaksu Nõukogu prioriteetidega. Samuti väidab Rammo, et Hasartmängumaksu Nõukogu ning Kultuurkapitali poolt rahastatavad valdkonnad, tegevused ning eesmärgid ühtivad osaliselt, mis tähendab, et taotleja võib korraga toetuse saada mõlemalt hasartmängumaksu jaotavalt organisatsioonilt. Samale kitsaskohale on tähelepanu juhtinud ka Riigikontroll. Mõlemate allikate kohaselt on ka toetuste jagamine läbipaistmatu, sest rahastuse andmise otsuseid ei põhjendata taotlejale. (Rammo 2015).

1.4. Kolmanda sektori rahastamise vajalikkus hasartmängumaksust

Riigi poolt kolmanda sektori rahastamise vajalikkuse kohta on mitmeid teooriaid. Valitsuse suutmatuse teooria kohaselt on mitmekesistes kogukondades suurem vajadus kolmanda sektori pakutavate teenuste järele. See tuleneb sellest, et riiklikult pakutakse teenuseid, mille järele on kõige suurem vajadus ehk valitsus soovib täita ainult homogeenset nõudlust, kuid ühiskonnad on mitmekesised ning nõudlus teenuste ja kaupade järele on heterogeenne. Seetõttu eksisteerib vajadus kolmanda sektori poolt pakutavate teenuste järele ning suureneb ka kolmanda sektori toetus. Selle teooria kohaselt on kolmanda sektori organisatsioonid täienduseks valitsusele, sest nad rahuldavad vajadusi, millega valitsus ei ole suutnud tegeleda. Valitsussektori võimekus pakkuda erinevaid teenuseid on ka raskendatud poliitiliste prioriteetide tõttu, seetõttu on parem, kui kolmanda sektori organisatsioonid pakuvad teatud teenuseid. (Lecy *et al* 2012, 191-193).

Riiklike toetuste jagamine või lepingute sõlmimine on üks kõige tõhusamaid viise, kuidas suurendada kolmanda sektori organisatsioonide arvu ning kasvutempot. Riiklike toetuste olemasolu mõjutab oluliselt kolmanda sektori ühenduste tihedust kogukonnas. (*Ibid*, 208).

Vastastikuse sõltuvuse teooria järgi sõlmivad valitsused ning kolmanda sektori organisatsioonid partnerlussidemeid, sest riigil puudub suutlikkus teatud teemadega tegelemiseks, mistõttu on riik sõltuv kolmanda sektori teadmistest ning kollektiivsest mälust,

ning kolmas sektor on omakorda sõltuv riiklikust rahastusest. (*Ibid*, 197).

Maailmas on tavaks saanud nii nimetatud heade eesmärkide toetuseks loteriide korraldamine, mille kasum suunatakse tihtipeale kunsti, kultuuri ja spordi valdkondade edendamiseks. Vähem on levinud hasartmängumaksu kasutamine samadel eesmärkidel. Sisuliselt jääb aga heade eesmärkide toetamise mõte samaks ning mõlemal mainitud juhul rahastatakse muuhulgas ka kolmandat sektorit. Hasartmängumaksu või hasartmängudest saadava kasumi jaotamine kolmanda sektori organisatsioonidele on loodud selleks, et rahastada valdkondi, mida mujalt ei rahastata või mida peaks toetama suuremas mahus kui varasemalt tehtud. (*Feehan et al 2007*, 362).

Nagu eelnevalt mainitud, laekub Eestis hasartmängumaksu iga aasta umbes 20 miljonit eurot. See tähendab, et kolmanda sektori organisatsioonidel püsib kindlus, et neil on võimalik sellest rahast toetust taotleda, olenemata sellest, kas nad toetuse saavad või mitte. Kui hasartmängumaks läheks riigieelarvesse, siis ei oleks tagatud, et kolmandal sektoril jääb võimalus toetuste taotlemiseks samas mahus. Praeguses olukorras on projektidele võimalik taotleda rahastust kolmelt erinevalt hasartmängumaksu jaotavalt organisatsioonilt. Kui maksutulu läheks riigieelarvest ministriumitele, kaoks ära erinevate toetuste dubleerimine, mis aga võib tähendada eelarve vähenemist mõne organisatsiooni jaoks. (Jõesaar 2013).

Hetke süsteemi mõte seisneb ka selles, et toetust oleks võimalik taotleda projektidele, mis ei kattu otseselt ühegi ministriumi eesmärkide ja tegevustega. Samuti on hasartmängumaksu sellisel kujul jaotamine vajalik väiksematele organisatsioonidele ja ühekordsetele projektidele, mis ei mahu ministriumite eelarvesse. Kui hasartmängumaksu tulu läheks ministriumitele, võib juhtuda, et see rahastus suunatakse seal kuhugi mujale kui kolmanda sektori organisatsioonidele. (*Ibid.*).

2. HASARTMÄNGUDE MAKSUSTAMINE SOOMES JA LÄTIS

2.1. Soome

Soomes reguleerib hasartmängudega seonduvat Tulumaksu seadus ja Loterii seadus. Loterii seaduses on loterii defineeritud järgnevalt: “Loterii on tegevus, milles osalejad võivad võita rahalise auhinna põhinedes juhusele ning makstes osalustasu. Seaduses on sätestatud, et kõik loterii läbiviimise reeglid, mis on seaduses väljatoodud, kohalduvad ka kasiino pidamisele ja seal mängude korraldamisele, mänguautomaatidele, mitte rahalise auhinnaga automaatidele ning kõigile teistele mänguautomaatidele ning mänguvarustusele, mis on avalikult kättesaadav, makstes teatud tasu ning, mida mängides on osalejatel võimalik võita rahalise väärtusega auhind.”. (Lotteries Act, §1 lg 2).

Kokkuvõtvalt pannakse Loterii seadusega paika hasartmängude korraldamine, korraldamise järelevalve teostamine ning ka hasartmängust saadavate tulude kasutamine. (*Ibid*, §1 lg 1).

Hasartmängu korraldajatel on kohustus maksta hasartmängumaksu. Maksumääraks on 12% ning seda tuleb tasuda kogu panustatud summa ning välja makstud võidu vahe pealt, mis tähendab, et maksu makstakse hasartmängukorraldaja netokasumilt. Kui hasartmängu korraldab mittetulundusühing, siis peab ta maksma maksuks 1,5% piletitulu pealt. 1,5%-ilist maksu netokasumilt tuleb maksta mänguautomaatide hoidmise, tarbekaupade auhinnana andmise korral. 5% võitude ning auhindade kogusummast tuleb maksta, kui korraldatakse bingot. Kõikidel teistel juhtudel on maksumääraks 30% võitude ja auhindade kogusummast. (Taxation of ... 2011).

Maksust saadav tulu läheb riigieelarvesse ning seda saab kasutada ilma piiranguteta (Yearbook of ... 2012, 69). Kuna Soomes korraldab hasartmänge monopol, mis koosneb kolmest teenusepakkujast, milleks on Soome Mänguautomaatide Ühing (Finland’s Slot Machine Association), Veikkaus OÜ ning Fintoto OÜ, siis laekubki riigieelarvesse nende

kolme hasartmängukorraldaja kasum (*Ibid*, 5). Näiteks aastal 2010 oli maksutulu 136,3 miljonit eurot ning 2011. aastal 161,7 miljonit eurot (*Ibid*, 69).

2.1.1. Eesti ja Soome erinevused

Eesti ja Soome hasartmängude korraldamise suurimaks erinevuseks on asjaolu, et kui Eestis toimub hasartmängude korraldamine tegevusloa ja korraldusloa alusel, mida saavad kõik nõuetele vastavad soovijad taotleda, siis Soomes on hasartmängude korraldamine riiklikult kontrollitud monopoli käes. Samuti ei ole Eestis seadusega täpsustatud, kuidas peaks kasutama hasartmängudest saadavat tulu ning et see tulu erineks kuidagi muust äritegevuse käigus saadud tulust. Soomes on aga Loterii seaduses paika pandud, et hasartmängu korraldamisest saadav kasum, mis jääb üle pärast võidusummade tasumist, tuleb annetada heategevusele või kulutada teistele sarnastele ettevõtmistele. (Yearbook of ... 2012, 10).

Soomes kehtiva Loterii seaduse neljandas peatükis on käsitletud hasartmängudest saadava tulu kasutamist. Neljanda paragrahvi seitsmeteistkümnendas lõikes on märgitud, et loteriidest ning kihlvedudest saadavat tulu kasutatakse spordi ja kehalise kasvatuse, teaduse, kunstide ja noorsootöö edendamiseks. Mänguautomaatidest, kasiinomängudest ja teistest tegevustest saadavat tulu kasutatakse tervisehoiu ja sotsiaalhoolekande edendamiseks. Totalisaatoritest saadavat tulu kasutatakse hobusekasvatuse ja ratsaspordi edendamiseks. (Lotteries Act, §4, lg 17).

Siinkohal tuleb mainida, et Eesti ja Soome hasartmängude korraldamise poliitika on kardinaalselt erinev, kuid võib öelda, et hasartmängude korraldamisega panustatakse mõlemas riigis kunsti, spordi, teaduse ja tervise edendamisse. Soome puhul otseselt, suunates kogu võitudest üle jääv kasum heategevuseks ning Eesti puhul läbi hasartmängumaksu eraldamise projektidele. Seetõttu on ka võimalik võrrelda Eesti hasartmängumaksu jaotamist ning Soome hasartmängudest saadava kasumi jaotamist, sest mõlemal juhul suunatakse osa rahastusest kolmanda sektori toetamiseks.

2.1.2. Hasartmängukorraldaja Veikkaus OÜ

Soome Loterii seaduses on sätestatud, et Soome Haridus- ja Kultuuriministerium jaotab Veikkaus OÜ kasumist 38,5% kunsti, 25% spordi ning kehalise kasvatuse, 17,5% teaduse ning 9% noorsootöö edendamiseks. Ülejäänud 10% jaotamise üle otsustatakse igal

aastal. Veikkause põhiliseks eesmärgiks on rahastuse leidmine seaduses märgitud kasusaajatele ning ekspertide sõnul tuleb Veikkausilt näiteks 99,6% riigi poolt spordi toetuseks eraldatud summast. 2013. aastal läks 506,3 miljonit eurot Veikkausi kasumist kõnesolevale ministeeriumile projektidele toetuste andmiseks. Sellele lisandus veel 14,4 miljonit nende väljamaksmata võidufondist. (CRS report ... 2013).

Soome selline süsteem, millega Veikkausi korraldatud hasartmängudest saadav kasum läheb Haridus- ja Kultuuriministeeriumile, et ministeerium saaks kasumi edasi jaotada erinevatele projektidele, võiks olla eeskujuks Eestile. Nimelt on kolmanda sektori organisatsioonid aastaid soovinud, et ka Eestis tehtaks selline seadusemuudatus, millega osa hasartmängumaksust läheks otse ministeeriumitele, kes saaksid rahastada vastavate valdkondade organisatsioone ja projekte. Selleks tuleks ära kaotada Hasartmängumaksu Nõukogu ning jätta rahastuse üle otsustamine ministeeriumite vastutada. Sellisel juhul teeksid toetuse andmise otsuseid pädevad ametnikud, mitte poliitikud, ning raha oleks võimalik kasutada sihtotstarbeliselt oma valdkonna probleemide lahendamiseks. (Jõgeva *et al* 2015, 40-42).

2.1.3. Hasartmängukorraldaja Soome Mänguautomaatide Ühing

Soome Mänguautomaatide Ühing koosneb ligikaudu sajast erinevast sotsiaalhoolekande ning tervishoiu organisatsioonist. Ühingu eesmärgiks on koguda raha vabatahtliku sotsiaalhoolekande ning tervishoiu organisatsioonide toetuseks, korraldades hasartmänge. (Kuuluvainen *et al* 2012, 18).

Ühing eraldab rahastust igal aastal, vastavalt neile laekuvatele toetuste taotlustele. Toetuse eraldamise üle otsustatakse põhinedes ühingu juhatuse poolt paika pandud eeskirjadele, mis on kooskõlastatud Sotsiaal- ja Tervishoiuministeeriumiga. (RAY ... 2015).

Juhatus valitakse valitsuse poolt ning sinna kuulub Sotsiaal- ja Tervishoiuministeeriumi, Siseministeeriumi ja Rahandusministeeriumi esindaja. Samuti valib valitsus juhatuse esimehe ning ühe esimehe asetäitja. Teise esimehe asetäitja määrab ühingu üldkogu. Lisaks on juhatuses veel Riigikogu liikmed ning erinevate organisatsioonide esindajad, kelle määrab ametisse Soome valitsus või ühingu üldkogu. Hetkel kuulub ühingu juhatusse 14 inimest. Juhatus ülesandeks on muuhulgas koostada valitsusele ettepanek

organisatsioonidele rahastuse määramise kohta ning ka määratud rahastuse sihipärase kasutamise üle kontrolli teostamine. Juhatused peavad teada andma oma seosest ning huvidest, mis võivad viia diskvalifitseerimiseni. Vastavad diskvalifikatsiooni alused sätestab Haldusmenetluse seadus. Samuti on sätestatud, et juhatuse esimehe ülesandeks on tagada, et otsuste vastuvõtmisel osalevad inimesed on erapooletud. (*Ibid.*). 2013. aastal toetati ühingu kasumist erinevaid organisatsioone kogusummas 301 miljoni euroga (Ray's responsibility ... 2013, 4).

Soome Mänguautomaatide Ühingu juhatust on võimalik võrrelda Eesti Hasartmängumaksu Nõukoguga, sest mõlemale on pandud kohustus otsustada projektide rahastuse üle. Üks suurimaid erinevusi on see, et mainitud ühingu juhatusse kuuluvad lisaks riigikogu liikmetele ja ministriumite ametnikele ka kolmanda sektori organisatsioonide esindajad. See tähendab, et otsuste tegemisel võetakse otseselt kuulda ka neid inimesi, kes töötavad selles sektoris, millele toetusi jagatakse. Samuti on sellisel juhul tõenäolisem, et otsused ei ole poliitilised.

2.1.4. Hasartmängukorraldaja Fintoto OÜ

Lisaks eelnevalt mainitud kahele organisatsioonile, jaotab oma valdkonna siseselt hasartmängude korraldamise kasumit täielikult Soome Traavi- ning Aretusühingule (The Finnish Trotting and Breeding Association) kuuluv ettevõtte Fintoto OÜ. Ettevõttel on juhatuse, kuhu kuulub esimees, aseesimees ning maksimaalselt veel kuus liiget. Soome valitsus määrab esimehe ning kolm juhatuse liiget. Ülejäänud liikmed määrab üldkogu. (Fintoto ... 2015). 2013. aastal jagati Fintoto kasumist hobuste aretuse ning ratsaspordi toetuseks 34,3 miljonit eurot (*Ibid.*). Fintoto tegevust on võimalik võrrelda Eestis Kultuurkapitali tegevusega, mis samuti jagab toetusi oma valdkonna organisatsioonidele.

2.2. Läti

Lätis reguleerib hasartmängude korraldamist Loterii ja hasartmängu maksu ja tasude seadus. Kõnesoleva seaduse esimeses peatükis on öeldud, et ettevõtted, mis on seaduse kohaselt saanud hasartmängude korralduslitsentsi, maksavad loterii- ja hasartmängumaksu. (Law on ... §1).

Lätis kehtivad järgnevad Loterii ja hasartmängu maksumäärad (Lottery and ... 2015):

17 279,36 eurot iga ruletilaua kohta aastas;

17 279, 36 eurot iga kaardi- ja täringumängualaua kohta aastas;

Bingomängu korraldamise puhul 10 protsenti organisatsiooni mängutulust;

Totalisaatori ja kihlvedude korraldamisel 15 protsenti mängust saadavast tulust;

3141,70 eurot videomänguaparaadi ja mehaanilise mänguautomaadi kohta aastas;

Telefoniteel mängitava õnnemängu korral 15 protsenti mängutulust;

Telekommunikatsiooni abil organiseeritud kihlvedudelt 10 protsenti mängutulust;

Loteriide korraldamisel 10 protsenti piletite müügist saadavast tulust;

Kiirloteriide korraldamisel 10 protsenti piletite müügist saadavast tulust.

Loteriide korraldamisest saadav tulu ning kihlvedude korraldamise litsentsi tasu suunatakse riigieelarvesse. Hasartmängumaksust läheb riigieelarvesse 75% ning kohaliku omavalitsuse eelarvesse 25%. (Law on ... §12).

2.2.1. Eesti ja Läti erinevused hasartmängumaksu jaotamisel

Eestis eraldatakse hasartmängumaks erinevatele organisatsioonidele, Lätis aga laekub riigieelarvesse kolm neljandikku hasartmängumaksust ning ülejäänud laekub kohalikele omavalitsustele. Kuigi autorile teadaolevalt puudub Lätis otsene seos hasartmängumaksu ning kolmanda sektori toetamise vahel, on samas autori arvates positiivne, et osa hasartmängumaksust laekub ka kohalikele omavalitsustele, mis tähendab, et organisatsioonidel on võimalik sealt toetust taotleda, konkureerides vaid oma piirkonna siseselt. Sellisel juhul on tagatud ka väiksemate organisatsioonide ligipääs rahastusele, kuna toetuste andmine ei toimi ainult läbi riigitasandi. Eestis jagab piirkondlikult toetusi Kultuurkapital, mis teeb seda läbi viieteistkümne maakondliku ekspertgrupi ning kuna nende süsteemi kohta pole autori kasutatud allikates etteheiteid tehtud, siis võib järeldada, et säärane piirkondlik toetuste süsteem toimib paremini kui riiklik. Sellele, et väiksemaid projekte võiks kohaliku omavalitsuse kaudu toetada, on tähelepanu juhtinud ka Alari Rammo: “100euroste toetuste jagamine ministeeriumi poolt väikestele kohaliku tähtsusega projektidele pole juba ise kuidagi mõistlik ega proportsionaalne. See peaks olema kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) või üldse KOVi teema” (2015).

3. HASARTMÄNGUMAKSUST TOETUSTE TAOTLEMINE

3.1. Uuringu metoodika

Uuringu metoodikaks oli kahe eraldiseisva ankeetküsitluse läbiviimine. Autor otsustas küsitluse kasuks seetõttu, et küsitlus võimaldab saada informatsiooni paljudelt inimestelt ning seda on samas lihtne levitada. Määravaks oli ka asjaolu, et autorile teadaolevalt ei soovi paljud kolmanda sektori organisatsioonide esindajad antud teemal avalikult ning oma nime alt rääkida, kuna kardetakse, et rahastaja kritiseerimine mõjutab edasisi toetusi. Seetõttu ei viinud autor lisaks läbi eraldi intervjuusid, mida ta oli algselt plaaninud teha.

Esimene küsitlus oli suunatud kõigile vastajatele ning selle eesmärgiks oli jõuda selgusele, kui palju teavad inimesed hasartmängumaksust ning selle maksutulu kasutamisest. Lisaks tahtis autor teada, kui tähtsaks peavad inimesed teadmist, kuhu läheb hasartmängumaks ning mida nad arvavad toetuste jagamisest kolmandale sektorile.

Teine küsitlus oli eranditult mittetulundusühingute ja sihtasutuste esindajatele vastamiseks, et välja selgitada, kui palju teatakse, et organisatsioonid saavad taotleda toetust hasartmängumaksust, kui paljud on juba kasutanud seda võimalust ning milline on olnud taotlejate kogemus. Lisaks küsiti ka kolmanda sektori esindajatelt arvamust selle kohta, mida nad arvavad üldiselt kolmanda sektori rahastamisest hasartmängumaksust ning kuidas võiks organisatsioone teisiti toetatada.

Mõlemad küsitlused koosnesid mitut tüüpi küsimustest. Üldine küsitlus koosnes küsimustest, kus sai valida ainult ühe õige variandi, valikvastustega küsimustest, avatud tüüpi küsimustest ning ka Likerti skaala küsimustest. Likerti skaalal tuli vastata andes hinnang 5 palli skaalal, kus oli (1) ei ole üldse tähtis ning (5) on väga tähtis. Selles küsimustikus oli 15 küsimust. Kolmandale sektorile suunatud ankeetküsitluses olid ainult ühe õige variandiga küsimused, valikvastustega küsimused, avatud küsimused ning lisaks nõusoleku skaala küsimused, kus tuli vastata kogemuse kohta valides väga hea, hea, pigem halva ning väga

halva vahel. Selles küsimustikus oli 15 küsimust ning lisaks nõusoleku 3 skaala küsimust, mis kõik koosnesid eraldi kaheksast küsimusest.

Küsitlused viidi läbi mugavusvalimit kasutades. Kõigile vastajatele mõeldud küsimustikku jagas autor kõigepealt ise Facebookis. Seejärel jagasid küsimustikku edasi autori sõbrad ning see postitati ka TTÜ Majandusteaduskonna Üliõpilasnõukogu ning Noorteühingu Avatud Vabariik gruppidesse. Kolmanda sektori esindajatele suunatud küsimustikku jagati samuti Facebookis, aga lisaks pani Vabaühenduste liit EMSL selle küsimustiku oma iganädalasse uudiskirja ning saatis ka oma maililisti liikmetele. Kolmandale sektorile mõeldud küsimustikul oli 38 vastajat ja üldisel küsimustikul oli 62 vastajat. Küsimustikud on vastavalt lisas 1 ja 2. Autor peab küsitluste kindlustunde määra keskmiseks ning järelikult igati sobivaks usaldusväärsete tulemuste saamiseks.

3.2. Kolmanda sektori kogemus hasartmängumaksust toetuste taotlemisel

Kolmanda sektori organisatsioonid saavad hasartmängumaksust toetust taotleda läbi kolme erineva organisatsiooni. Autori arvates on organisatsioonide rahastamine praeguse süsteemiga taotleja jaoks liiga keeruline ja läbipaistmatu. Organisatsioonid on ebavõrdses seisus, sest paljudel organisatsioonidel puudub ülevaade, millistest programmidest on neil võimalik toetusi taotleda ning teistel organisatsioonidel, mis on toetuste taotlemisega rohkem kursis ning on rahastust ka varem küsinud, on eelis uute taotlejate suhtes.

Samas aga on hasartmängumaksust toetuste saamine paljudele kolmanda sektori organisatsioonidele väga vajalik ning seda veel eriti väiksemate projektide läbiviimisel. Samuti on hasartmängumaksu laekumine igal aastal suhteliselt stabiilne, mis tähendab, et kolmanda sektori organisatsioonidel on lootust saada toetusi miljonitesse ulatuvast maksurahast, millega võrdväärset rahastusallikat ei pruugi leiduda. Autori arvates on hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamine vajalik ning mõttena väga hea, aga selle teostamine on jäetud korralikult läbi mõtlemata ning erinevad raportid on näidanud, et ei võeta ka kuulda soovitusi olukorra parandamiseks.

Kolmanda sektori organisatsioonide liikmetest, kellest vastas küsimustikule 33 mittetulundusühingu ning 5 sihtasutuse esindajat, olid alla pooled ehk 44,7% vastajatest valinud variandi, et nad on teadlikud sellest, et mittetulundusühendused saavad taotleda

erinevate valdkondade projektidele toetusi nii Eesti Kultuurkapitalilt, Hasartmängumaksu Nõukogult kui ka regionaalsete investeringutoetuste programmist. Tervelt üks kümnendik esindajatest vastas, et ei teadnud ühestki mainitud variandist toetuste taotlemiseks. Selline tulemus näitab, et kuigi hasartmängumaksust saavad kolmanda sektori organisatsioonid toetusi taotleda mitmelt insitutsioonilt, ei pruugi paljud organisatsioonid kõigist võimalustest siiski teadlikud olla. See ühtib ka Riigikontrolli aruandega, mis mainis, et hasartmängumaksu jagamise süsteem on liialt keeruline, killustunud ning läbipaistmatu. Lisaks mainiti, et seaduses ei ole sätestatud, mis eesmärkidel toetusi jagatakse ning seetõttu ei pruugi paljud organisatsioonid teadagi, et nende tegevused on abikõlblikud. Selline süsteem on autori arvates väga halb, sest justkui soovitakse suunata hasartmängumaks ühiskondlikult tähtsate valdkondade edendamiseks, aga tegelikkuses ei ole organisatsioonidel teadlikkust rahastusvõimalustest, ja isegi kui on, siis on toetuste taotlemine liialt keerukas ja bürokraatilik, ning seetõttu võivad mitmed projektid jääda toetuseta. Samas vastas ligikaudu veerand organisatsioonide esindajatest, et nad on samaaegselt toetusi taotlenud mitmelt hasartmängumaksu jaotavalt organisatsioonilt. See näitab autori arvates seda, et erinevad organisatsioonid on veel enamgi ebavõrdses olukorras, kuna mõned kasutavad ära olukorda, kus seaduses ei ole sätestatud, et toetusi ei või küsida enam kui ühest kohast.

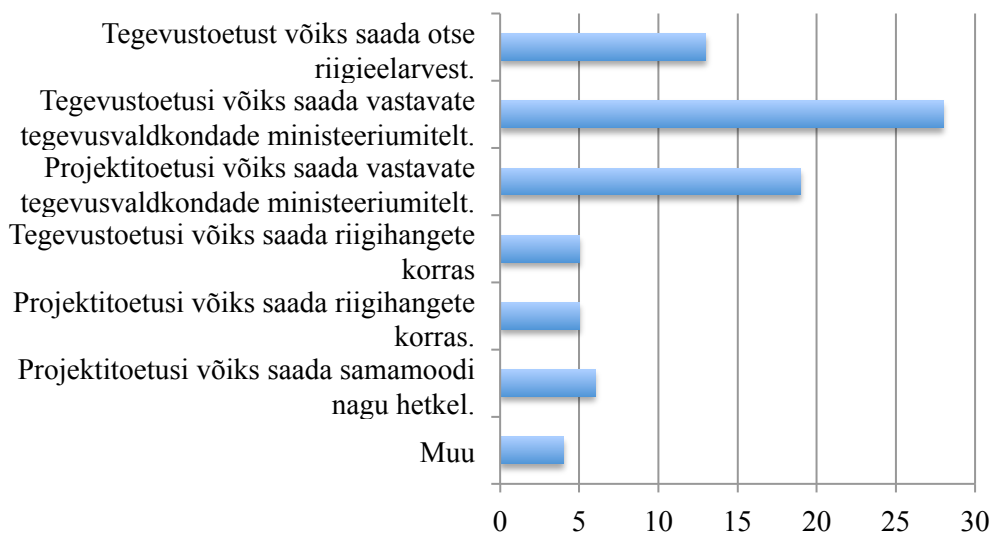
Allolevalt jooniselt 1 on näha, et kolmanda sektori esindajatest arvas üle 70 protsendi, et organisatsioonid võiksid hasartmängumaksu senise süsteemi asemel tegevustoetusi saada otse tegevusvaldkondade kaupa ministeeriumitelt. Pooled vastanutest arvasid, et ka projektitoetusi võiks saada ministeeriumitelt. Samuti arvati, et projektitoetusi võiks maksta edasi praegusel viisil, aga tegevustoetused peaksid tulema ministeeriumitest: „Hasartmängumaksu Nõukogu võiks koosneda ministeeriumite ekspertidest mitte Riigikogu liikmetest. Samuti võiksid nad jagada vaid väikeprojektitoetusi ning tegevustoetused võiksid tulla läbi ministeeriumite.”.

Autori arvates oleks samuti mõistlik, et tegevustoetuste osa hasartmängumaksust jagataks erinevate ministeeriumite kaudu, sest siis oleks tõenäoline, et nii taotluste hindamise kui ka rahastuse määramisega tegelevad poliitiliselt sõltumatud ning oma valdkonda tundvad eksperdid. Samuti saaksid ametnikud sellisel juhul oma otsuseid taotlejatele põhjendada ning kaoks ära peamine töös käsitletud probleem, milleks on süsteemi läbipaistmatus. Samas ei oleks väikeprojektide ministeeriumite kaudu toetamine eriti efektiivne ning seetõttu võiks nende toetamise üle edasi otsustada näiteks Hasartmängumaksu Nõukogu või Kultuurkapital.

Seda juhul, kui nende hindamissüsteemid oleksid ühtlustatud ning ei esineks dubleerimist. Osad organisatsioonide esindajad arvasid muuseas ka, et Hasartmängumaksu Nõukogu võiks täielikult ära kaotada, kui toetusi saadaks riigieelarvest või ministeeriumite kaudu. Mainiti ka, et hetkel sõltub sealt saadav rahastus lobitööst erakondades.

Ainult umbes 15% vastanuid arvas, et projektitoetusi võiks saada samamoodi nagu praegu. Samas arvas paar vastajat, et ka ministeeriumite alt toetuste jagamine tuleks kuidagi kokku koondada ning ka sellisel juhul võivad mõned organisatsioonid kokkuvõttes toetust kaotada. Üks neist kirjutas: “Erinevate ministeeriumide alt toetamine oleks efektiivsuse mõttes halb mõte, v.a juhul, kui on mingi tsentraalne mehhanism, mis teeb ära kõigi ministeeriumide eest admintöö. Ise tahaks küll tegevustoetust, aga siis tekiks küsimus, et mis on täpselt see riiklik prioriteet, mille alt me toetust saaks ning ega juhtuks seda, et paneme sellega kinni tee teistele ühendustele, mis ehk suudavad ka meiega sarnaseid asju hästi teha.”

Sellisest tulemusest saab järeldada, et kolmanda sektori organisatsioonid ei ole praeguse toetuste jagamise süsteemiga rahul ning arvavad, et süsteemile leiduks paremaid alternatiive, aga ka need tuleks põhjalikult läbi mõelda, et tagada olukorra parenemine.

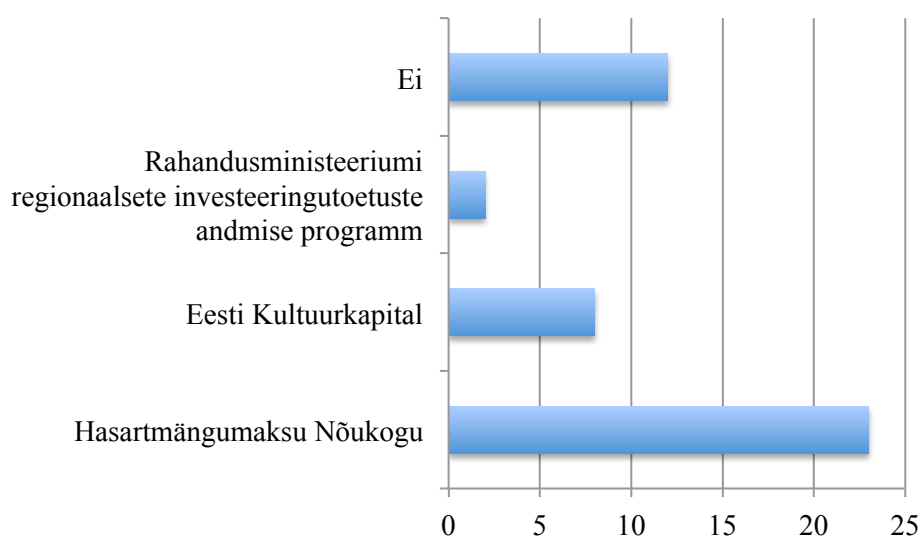

Joonis 1. Kolmanda sektori toetamine riigi poolt

Allikas: (Autori koostatud, ankeetküsitluste vastuste põhjal, vt Lisa 3)

Kolmanda sektori organisatsioonid on enim toetusi taotlenud Hasartmängumaksu Nõukogult. Allolevalt jooniselt 2 on näha, et Hasartmängumaksu Nõukogult on toetusi

küsinud 23 organisatsiooni, Eesti Kultuurkapitalilt 8 organisatsiooni ning regionaalsete investeeringutoetuste programmist vaid 2 organisatsiooni. Kaheteistkümne organisatsiooni esindajad vastasid, et nad ei ole üheltki hasartmängumaksu jaotavalt organisatsioonilt toetust küsinud. Mõningad põhjused, miks ei ole toetusi taotletud, on näiteks taotlemissüsteemi läbipaistmatus või teadmatus rahastusvõimalusest. Samuti on öeldud, et puudunud on otsene vajadus või ei kattu organisatsiooni tegevusvaldkond toetuste valdkonnaga.

Joonis 2. Organisatsioonid, millelt on toetusi taotletud

Allikas: (Autori koostatud, ankeetküsitluste vastuste põhjal, vt Lisa 3)

Autori arvates saab esindajate põhjendustest välja lugeda, et mõnel juhul otsustavad organisatsioonid teadlikult mitte taotleda rahastust töös käsitletud organisatsioonidelt, kuna taotlemissüsteem on läbipaistmatu ning vahel on probleemiks vähene teadlikkus toetusvõimalustest. Samuti võib juhtuda, et osadel kolmanda sektori organisatsioonidel ei olegi võimalik hasartmängumaksust rahastust taotleda, kuna nende tegevusvaldkonnale pole toetusi ettenähtud. Autori arvates ei ole jällegi tagatud võrdseid võimalusi, sest riiklikult on otsustatud toetada ainult teatud valdkondi, mis võivad, aga ei pruugi, ühtida tegelike ühiskondlike vajadustega.

3.2.1. Kogemus Eesti Kultuurkapitalilt toetuste taotlemisel

Nagu eelnevas peatükis mainitud, on vastajatest kaheksa organisatsiooni taotlenud toetust Eesti Kultuurkapitalilt. Neist kõik on taotlenud projektitoetusi. Mõned vastajad on sealt rahastust taotlenud mitukümmend korda ning mõned vaid korra. Ka rahastuse ulatused on olnud erinevad – mõned organisatsioonid said täieliku toetuse ning teised jällegi osalise või ei saanud üldse. Toodi ka eraldi välja, et osalise rahastuse puhul otsust ei põhjendatud. See on huvitav seetõttu, et kuigi töös käsitletud BDA Consultingu poolt tehtud raportis on mainitud, et Hasartmängumaksu Nõukogu rahastussüsteem on läbipaistmatu, kuna otsuseid ei põhjendata, siis pole varem tähelepanu juhitud sellele, et ka Eesti Kultuurkapital ei põhjenda rahastusotsuseid taotlejatele. See näitab, et läbipaistmatusega on probleeme enam kui ühel hasartmängumaksu jaotaval organisatsioonil. See selgub ka küsitlusest, kus umbes pooled vastajatest arvasid, et toetuste määramise korra arusaadavus ja läbipaistvus on kas pigem halb või väga halb. Samas arvas enamik esindajatest, et Eesti Kultuurkapitali toetuste jagamise prioriteedid on arusaadavad, võrdsed võimalused taotlemiseks on tagatud, taotluste täitmine ning esitamisprotsess on lihtsad.

3.2.2. Kogemus Hasartmängumaksu Nõukogult toetuste taotlemisel

Küsitletud organisatsioonide esindajatest on üle kuuekümne protsendi toetusi taotlenud Hasartmängumaksu Nõukogult. Nendest ligikaudu 40% on taotlenud nii väike- kui ka suurprojektide toetusi ning umbes 35% on taotlenud ainult väikeprojektide ning 25% ainult suurprojektide toetusi. Küsitlusest selgub, et osa projekte on toetatud täielikult, teisi osaliselt ja palju on ka tagasi lükatud taotlusi. Mitmed esindajad tõid välja, et viimasel kahel juhul ei ole otsuseid neile põhjendatud. See ühtib juba eelnevalt töös käsitletud probleemiga. Lisaks mainiti ka, et organisatsioonide, mis on varasemalt toetusi saanud, rahastuse suurust vähendatakse: “Igal aastal taotleme ja iga aasta on eraldatud vähem, kui projektis oleme küsinud”. See on probleemiks ennekõike neile taotlejatele, kes soovivad saada kogu tegevusaasta rahastuse: “Oleme taotlenud toetust HMN-ist ligi 7 aastat. Taotluste algusaastatel taotlesime projektipõhist toetust traditsioonilistele üritustele/tegevustele. Viimased kolm aastat oleme taotlenud aastatoetust, millesse on kokku koondatud kõik tegevused, sh tegevustoetus. Esimesel aastal vähendati toetust, teisel korral saime kogu summa, mida taotlesime ja sellel aastal ootame vastust, kuid loodame, et saame toetust

vähemalt eelmisel aastal saadud suuruses.” . Vastustest selgub, et organisatsioonid peavad igal aastal lootma, et nende rahastus säilib samas suuruses, aga tegelikkuses ei ole neil kuidagi võimalik selles kindel olla, seda isegi juhul, kui ollakse harjunud saama tegevustoetust. Probleem seisneb ka selles, et Hasartmängumaksu Nõukogu eristab ainult suur- ja väikeprojekti toetusi ning sisuliselt ei peakski jagama tegevustoetusi. Siit saab järeldada, et hasartmängumaksust toetuste taotlemine on osade organisatsioonide jaoks elutähtis, sest sellest loodetakse rahastada kogu aasta vältel tegevusi.

Autori arvates on väga tähtis, et lisaks raportitele, juhiks sellele probleemile tähelepanu ka kolmanda sektori organisatsioonid ise, sest muidu võib jääda mulje, et neile pole see niivõrd tähtis. Tegelikkuses arvas aga autori läbiviidud küsitluses ligikaudu kolm neljandikku vastajatest, et toetuste määramise korra läbipaistvus ning taotluste läbivaatamisprotsessi läbipaistvus on kas halb või väga halb. Toetuste jagamise prioriteetide arusaadavuse ja taotlemiseks võrdsete võimaluste olemasolu kohta oli enam-vähem sama palju positiivseid ja negatiivseid arvamusi. Heaks või väga heaks peeti vaid taotluste täitmise ning esitamisprotsessi lihtsust.

3.2.3. Kogemus regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmist toetuste taotlemisel

Kahjuks ei ole autori poolt läbiviidud küsitluse tulemuste põhjal võimalik hinnata regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi toetuste jagamise süsteemi, sest mainitud programmist on toetusi taotlenud vaid kaks küsitluses osalenud organisatsiooni, kuid kogemuse kohta on vastuseid andnud mingil põhjusel nelja organisatsiooni esindajad. Kuna autor oli palunud vastata kogemuse kohta ainult neil esindajatel, kes on toetusi taotlenud, siis ei saa autor tulemusi analüüsida, kuna pole võimalik eristada õigeid vastajaid.

3.3. Inimeste teadlikkus ja huvi hasartmängumaksu tulu kasutamise vastu

Hasartmängumaksu maksavad hasartmängukorraldajad vastavalt sellele, milliseid mängu nad pakuvad ja kui suured on võitudest ülejäävad kasumid. Seetõttu panustavad hasartmänge mängivad inimesed kaudselt küll hasartmängumaksu laekumisse, aga nad ei pruugi seda ise teadagi. Kuna hasartmängumaksu kogumine, laekumine ning sellest toetuste

jagamine puudutab väikest osa ühiskonnast, siis ei ole sellel teemal ka laiemat kõlapinda meedias. Seetõttu tahtis autor välja selgitada, kui paljud inimesed on toetuste maksmisest teadlikud ning kui tähtis on inimeste jaoks teadmine, milleks hasartmängumaksu kasutatakse.

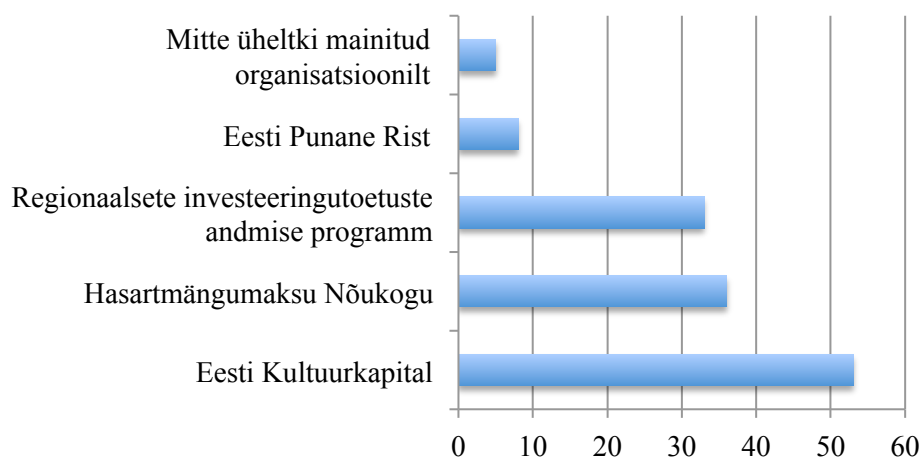
Üldisele hasartmängumaksu puudutavale küsimustikule vastas 40 naist ning 22 meest. Küsitletutest pooltel on keskharidus, 45%-il on kõrgharidus, 3%-il põhiharidus ja 2%-il kutseharidus. Küsitlusel osalejatest on õppinud majandus-, finants- või maksundusvaldkonnas 27%, töötanud 21% ning 52% ei ole õppinud ega töötanud mainitud valdkondades. Selline valim on autori arvates väga hea, sest ligikaudu pooled on töö või õpingute käigus puutunud kokku majandus-, finants- või maksundusvaldkonnaga, mis tähendab, et peaksid omama ka paremaid teadmisi maksudest, ning teine pool vastajatest ei ole ilmselt mainitud valdkondadega samal määral tuttav ehk seetõttu on valim mitmekesine.

Küsitlusele vastanutest ligikaudu pooled ei ole töötanud ega olnud vabatahtlikud üheski mittetulundusühingus ega sihtasutuses. Umbes sama palju vastajaid on olnud vabatahtlikud või töötanud mainitud organisatsioonides ning üle veerandi inimestest on ka hetkel vabatahtlikud või töötavad mõnes mittetulundusühingus ja/või sihtasutuses. See tähendab, et valimist umbes pool on hetkel või varasemalt olnud seotud kolmanda sektoriga, mille esindajad saavad toetusi taotleda hasartmängumaksust.

Autor lisas küsitlusse ka üldise maksutulu laekumise ja hasartmängumaksu laekumise kohta käivad küsimused, et välja selgitada, kui paljud inimesed teavad ligikaudselt, kui palju laekus riigieelarvesse makse näiteks 2014. aastal ning kas inimesed teavad ka, millise osa moodustas sellest hasartmängumaks. Küsitlusest selgus, et üle poole vastajatest teadis, et 2014. aastal laekus maksutulu ligikaudu 6 miljardit eurot, kuid seda, et hasartmängumaksu laekus 20 miljonit eurot, teadis vähem kui 30 protsenti vastajatest. Märkimisväärne on, et peaaegu pooled küsitletutest hindasid hasartmängumaksu laekumist poole väiksemaks kui see on tegelikkuses.

Töö üheks eesmärgiks oli välja selgitada, kui palju teavad inimesed hasartmängumaksu jaotamisest. Nagu autor enne küsitluse tegemist eeldas, ei tea enamuses, mis saab hasartmängumaksust. Küsitlusele vastanutest peaaegu 85% protsenti ütlesid, et nad ei tea, kuidas tulu jaotatakse. Autori arvates on eriti märkimisväärne asjaolu, et ainult kaks inimest vastasid mainitud küsimusele õigesti. Kui meenutada valimi koosseisu, siis ligikaudu pooled vastajad olid mingil viisil seotud kolmanda sektoriga, mistõttu võiks eeldada, et nad on ka projektide rahastamisega kokku puutunud.

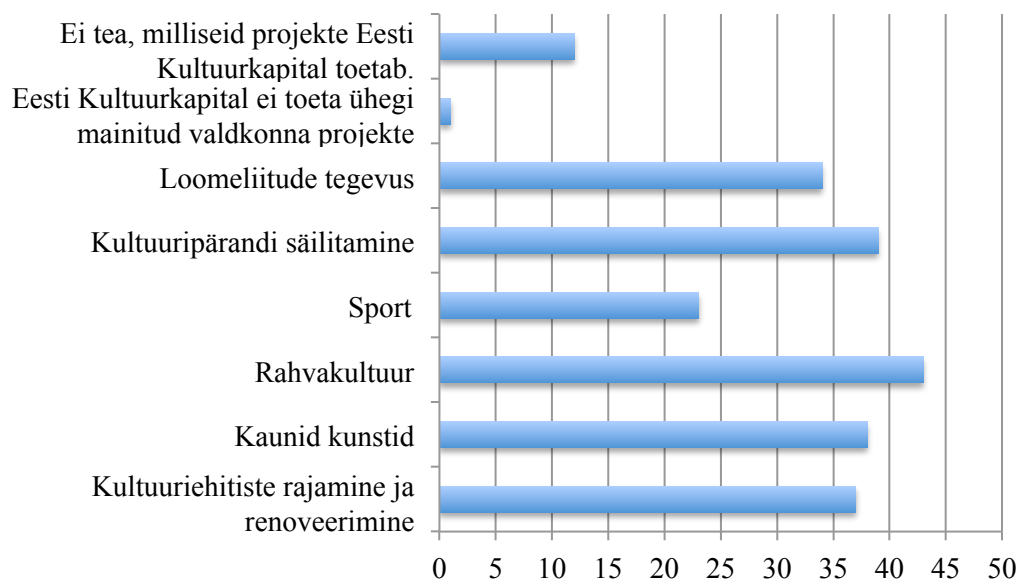
Samas oli inimeste teadlikkus projektitoetuste taotlemise kohta üpris kõrge. Allolevalt jooniselt 3 on näha, et peaaegu kõik vastajad teadsid, et toetusi saab taotleda Eesti Kultuurkapitalilt. Samas seda, et neid saab ka Hasartmängumaksu Nõukogult ja regionaalsete investeringutoetuste programmist, arvasid umbes pooled vastanud. Neid inimesi, kes arvasid ekslikult, et toetusi saab ka Punaselt Ristilt oli vähe. Autori arvates on mainitud tulemused väga head ning näitavad, et inimesed on mainitud organisatsioonidest vähemalt kuulnud ning nad on siiski teadlikud, et hasartmängumaksust on võimalik toetusi taotleda.

Joonis 3. Projektitoetuste taotlemine

Allikas: (Autori koostatud, ankeetküsitluste vastuste põhjal, vt Lisa 4)

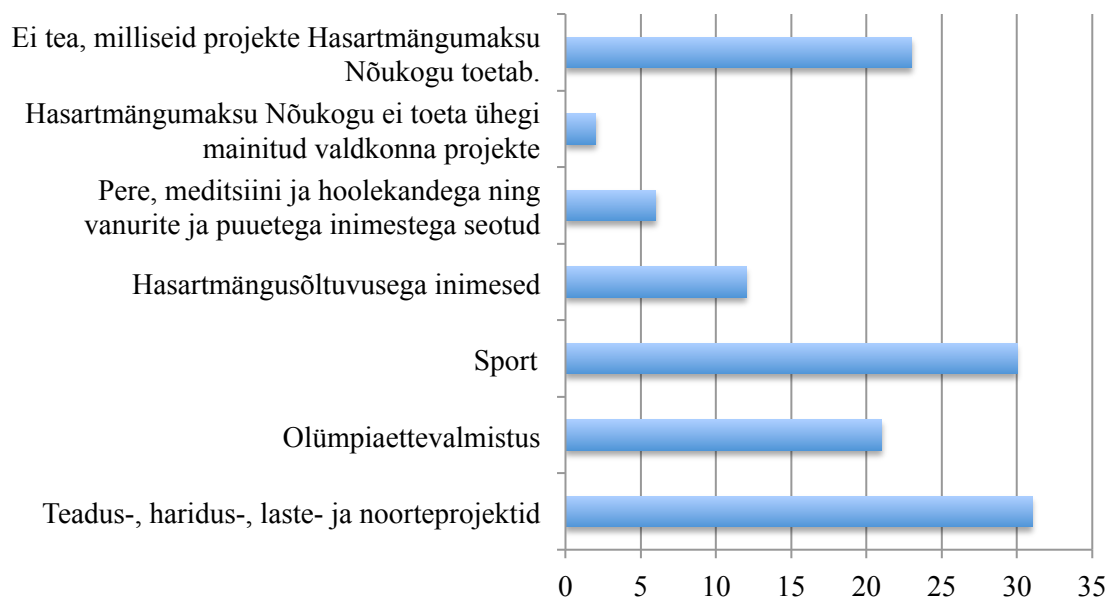
Tulemused olid aga erinevad, kui oli vaja vastata konkreetse organisatsiooni poolt rahastatavate valdkondade kohta. Eesti Kultuurkapital toetab kõiki joonisel 4 mainitud valdkondi, kuid küsitletute vastused erinesid - igat valdkonda teadsid umbes pooled vastanutest. Kõige rohkem teati seda, et Eesti Kultuurkapital rahastab kultuuripärandi säilitamise, rahvakultuuri ning kaunite kunstide projekte, kõige vähem arvati, et toetakse ka spordiprojekte. Tulemused on ilmselt sellised seetõttu, et kolm eelnevalt mainitud valdkonda, on inimestele enim tuttavad ning seetõttu seostatakse neid esimesena kultuuritoetuste võimalike saajatena. Samas olid tulemused selles osas head, et polnud oluliselt palju inimesi, kes üldse ühtegi valdkonda ei osanud pakkuda.

Joonis 4. Eesti Kultuurkapitali poolt toetatavad valdkonnad

Allikas: (Autori koostatud, ankeetküsitluste vastuste põhjal, vt Lisa 4)

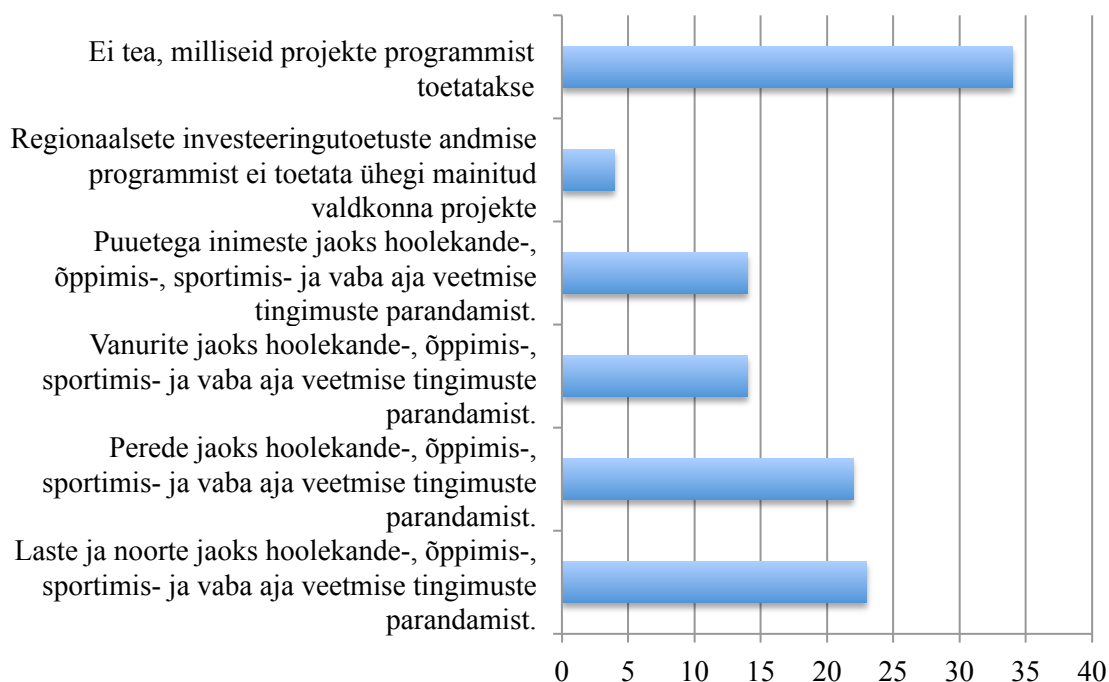
Sama küsimus oli esitatud ka Hasartmängumaksu Nõukogu kohta, mis toetab samuti kõiki joonisel 5 mainitud valdkondi. Selle küsimuse tulemused olid aga rohkem varieeruvad. Maksimaalselt teadis ühte valdkonda ligikaudu kolm neljandikku inimestest ning minimaalselt üks kuuendik. Enim teati, et mainitud insitutsioon toetab spordi valdkonda ning teadus-, haridus-, laste- ja noorteprojekte. Autori arvates teadis aga üllatavalt vähe inimesi, et toetatakse ka hasartmängu sõltuvusega inimesi. Seda teadis vähem kui 20% vastanutest, kuigi võiks eeldada, et just hasartmängu sõltuvusega inimesed on esimesed, keda riik peaks aitama hasartmängumaksust. Jooniselt on näha, et selle organisatsiooni puhul oli ka üpris suur vastanute osakaal, kes ei teadnud, millised projekte toetakse. Sellest võib järeldada, et Eesti Kultuurkapitali teavad inimesed rohkem ning seetõttu oskavad ka toetusvaldkondi pakkuda. Hasartmängumaksu Nõukogu ei pruugi inimesed teada ning samuti ei ole võimalik selle organisatsiooni nimest välja lugeda, mis valdkonnad on neile prioriteetsed.

Joonis 5. Hasartmängumaksu Nõukogu poolt toetatavad valdkonnad

Allikas: (Autori koostatud, ankeetküsitluste vastuste põhjal, vt Lisa 4)

Veel vähem teati regionaalsete investeringutoetuste programmi toetusvaldkondi – jooniselt 6 on näha, et üle poole vastajatest ütles, et nad ei tea, milliseid projekte toetatakse. Autori arvates on huvitav asjaolu, et kuigi regionaalsete investeringutoetuste programmist rahastatakse kõiki joonisel mainitud tegevusi, mis erinevad üksteisest ainult sihtgrupi põhjal, siis on näha, et rohkem on arvatud, et toetatakse laste, noorte ja perede kui vanurite ja puuetega inimeste tegevusi.

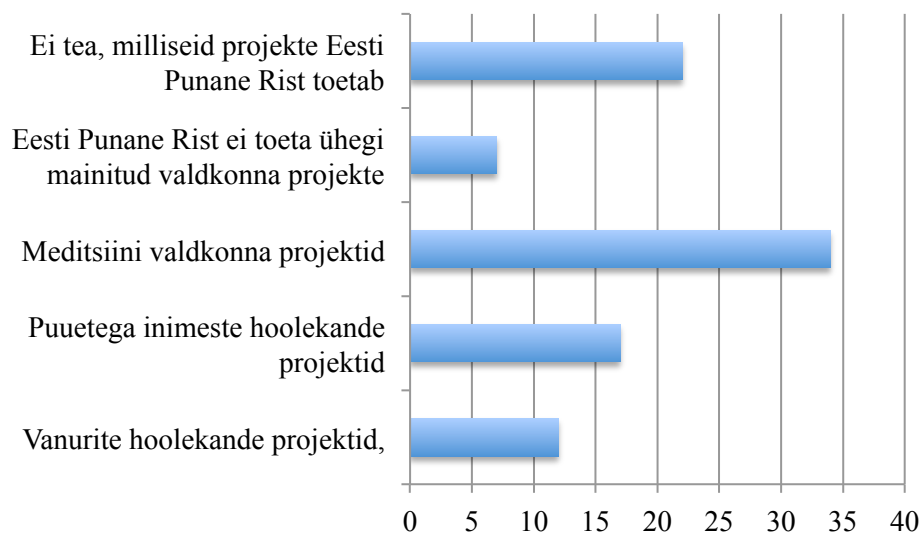
Joonis 6. Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi poolt toetatavad valdkonnad

Allikas: (Autori koostatud, ankeetküsitluste vastuste põhjal, vt Lisa 4)

Autori arvates on arusaadav, et ei teata täpselt, milliste valdkondade rahastamisega teatud institutsioonid tegelevad, kuna puudub sellealane teavitustöö. Inimesed, kes ei puutu ise kokku rahastuse taotlemisega, ei tea ka ilmselt, milliseid valdkondi peetakse riiklikult piisavalt tähtsaks, et neid toetada.

Lisaks küsis autor ka natuke eksitava küsimuse Eesti Punase Risti poolt toetatavate valdkondade kohta. Nimelt jääb Eesti Punasele Ristile laekuv hasartmängumaks nende endi tegevuste rahastamiseks ning nad ei jaga edasi projektitoetusi. Seetõttu oleks olnud sel korral õige vastus, et Eesti Punane Rist ei toeta ühegi mainitud valdkonna projekte, mida vastas joonise 7 järgi ainult umbes üks kümnendik vastajaid. Autor lisas selle küsimuse seetõttu, et saada ülevaade, kui võrd valitakse teatud valdkondi seetõttu, et teatakse, et organisatsioonid neid toetavad ja kui võrd valitakse lihtsalt seetõttu, et inimestele tundub, et organisatsioon võiks just seda valdkonda toetada. Lisaks soovis autor näha, kui palju inimesi vastab ausalt, kui ei tea, milliseid valdkondi võidakse toetada. Sel korral moodustasid vastajad, kes tunnistasid, et ei tea, milliseid projekte toetatakse, umbes ühe kolmandiku. Samas aga

eelmises punktis küsitud regionaalsete investeringutoetuste programmi puhul, oli selliselt vastanuid rohkem kui pooled küsitletutest. Siit saab järeldada, et antud küsimustele vastati pigem variante pakkudes ja mitte niivõrd kindlalt õigeid vastuseid teades.

Joonis 7. Eesti Punase Risti poolt toetatavad valdkonnad

Allikas: (Autori koostatud, ankeetküsitluste vastuste põhjal, vt Lisa 4)

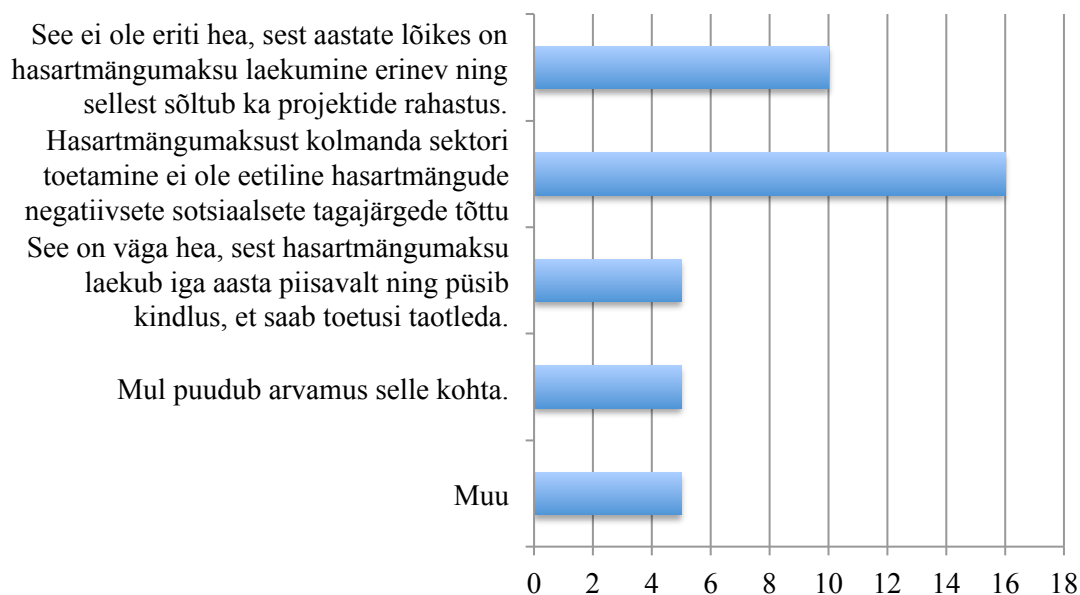
Viimasena soovis töö autor välja selgitada, kui tähtis on inimeste jaoks teadmine, kuidas kasutatakse hasartmängumaksust saadavat tulu. Küsimuse tulemustes oli kõige rohkem keskmiseid vastuseid, millega inimesed on jätnud endale võimaluse jääda antud küsimuses suhteliselt neutraalseks, kuid vastajaid, kelle jaoks on tulu jaotamine pigem tähtis, oli rohkem kui neid, kelle jaoks ei ole tähtis.

Autori arvates saab tulemustest järeldada, et inimesi ikkagi pigem huvitab, kuidas kasutatakse hasartmängumaksu. Seetõttu arvab autor, et hasartmängumaksu kasutamisest peaks rääkima samal määral, kui räägitakse muude maksude kasutamisest. Kui inimesed teaksid, kuhu suunatakse hasartmängumaks, siis võibolla ärgitaks see tavainimesi rohkem filantroopiaga tegelema ning samas oleks seeläbi võimalik ka rohkem rääkida hasartmängude negatiivsetest tagajärgedest. Autori arvates peaks ideaalmaailmas olema hasartmängumaksu laekumine siiski minimaalne, kolmanda sektori tegevust toetataks riiklikult mõnel muul viisil, mis samas jätaks organisatsioonidele võimaluse olla riigist sõltumatu.

3.4. Hasartmängude korraldamisest saadava tulu kolmanda sektori rahastamiseks kasutamise eetilisus

Nii Eesti kui ka Soome hasartmängude ja nendelt kogutavate maksude kolmandale sektorile eraldamise süsteemi puhul võib esitada küsimuse selle kohta, kui eetiline on siduda kolmanda sektori toetamine hasartmängude korraldamisega nende negatiivsete sotsiaalsete tagajärgede tõttu. Seda seetõttu, et hasartmängude mängimine tekitab sõltuvust ning tihtipeale on mängud kõige ahvatlevamad inimestele, kes saavad nende mängimist endale kõige vähem lubada. Samuti on tähelepanu juhitud ka sellele, et kas nn heategevuslike loteriide korraldamine on moraalselt õigustatud, kui tegelikult võib juhtuda, et heategevuseks läheb saadavast tulust ainult väike osa. (Hadzi-Miceva-Evans 2010). Teise vaate kohaselt on hasartmängude korraldamine lihtsalt üks meelelahutuse valdkond ning ei erine teistest oluliselt. Seda vaatamata asjaolule, et ajalooliselt on hasartmänge peetud patusteks, ebamoraalseteks ning vastutustundetuteks. Üheks põhjuseks, miks riigid suhtuvad hasartmängude korraldamisse aina leebemalt, on potentsiaal hasartmängumaksu kogumiseks. Hasartmängumaksu vaadeldakse kui populaarset viisi, kuidas koguda inimestelt vabatahtlikult maksu. (Berg 2006, 6-8). Eelneva vaatega sarnaselt on hasartmängu- või maksutulu kasutamine nõ headel eesmärkidel õigustatud, sest sellisel juhul on hasartmängudes osalemine mängijate jaoks igal juhul positiivse tulemusega – isegi kui mängijad ei võida, teavad nad, et tulu kasutatakse ühiskondlike vajaduste toetamiseks. Üldjuhul kasutatakse osa tulust hasartmängu sõltuvusega inimeste aitamiseks, mis ühest küljest on hea, aga teisest küljest vastuoluline, sest mida rohkem hasartmängumaksu laekub, seda rohkem on ka järelikult hasartmänge mängitud ning toetust vajavaid inimesi. (Hadzi-Miceva-Evans 2010).

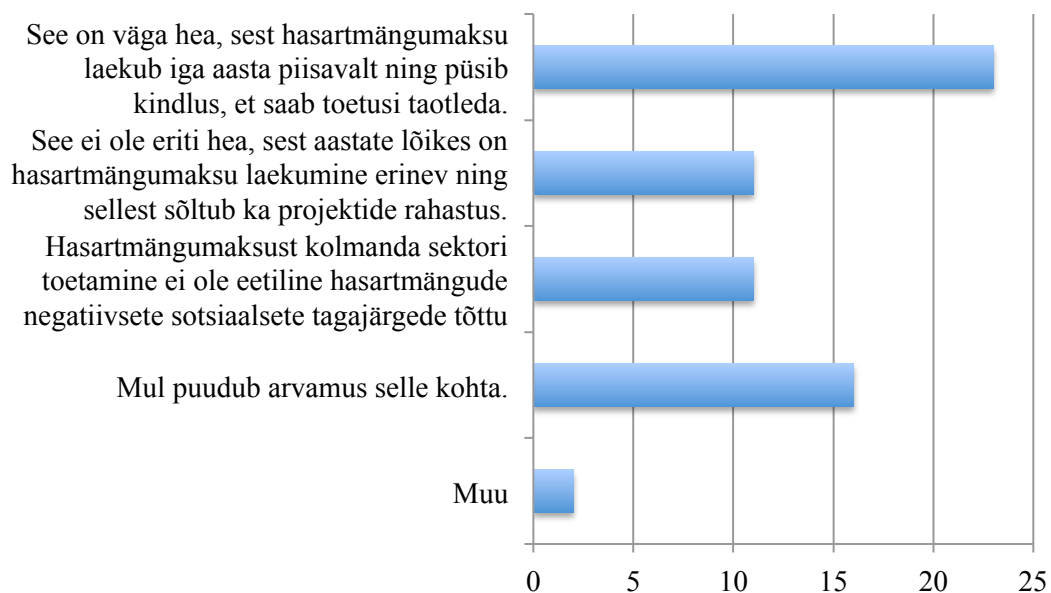
Autori poolt läbi viidud küsitlusest selgus, et kolmanda sektori esindajatest peaaegu pooled olid arvamusel, et kolmanda sektori toetamine hasartmängumaksust pole eetiline hasartmängude negatiivsete sotsiaalsete tagajärgede tõttu. Lisaks on allolevalt jooniselt 8 näha, et üks neljandik vastajatest on arvanud, et selline rahastamine ei ole eriti hea, kuna aastate lõikes on hasartmängumaksu laekumine erinev ning sellest on sõltuv ka projektide rahastus. Vähem arvati, et selline rahastamine on väga hea või öeldi, et neil puudub aramus antud teema kohta. Veel pakuti vastuseks muud ja kirjutati näiteks, et hasartmängumaksu on otstarbekas kasutada kolmanda sektori toetamiseks ühiskondlike tegevuste edendamise ning negatiivsete tagajärgede sotsiaalselt kasulikuks pööramise tõttu.

Joonis 8. Hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamise eetilisuus

Allikas: (Autori koostatud, ankeetküsitluste vastuste põhjal, vt Lisa 5)

Mainitud tulemused erinevad oluliselt kõigile vastajatele suunatud küsitluse tulemustest. Jooniselt 9 on näha, et kõige rohkem vastajaid arvas, et hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamine on väga hea. Vähem kui üks viiendik inimestest arvas, et mainitud toetamisviis ei ole eriti hea. Ainult üks viiendik leidis, et hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamine ei ole eetiline.

Joonis 9. Hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamise eetilisus

Allikas: (Autori koostatud, ankeetküsitluste vastuste põhjal, vt Lisa 5)

Nendest tulemustest selgub, et hasartmängumaksu kolmanda sektori toetamiseks suunamist peab ebaeetiliseks suhteliselt suur hulk organisatsioonide esindajatest, aga üldiselt ei pea inimesed seda niivõrd ebaeetiliseks. Organisatsioonide esindajate ja tavaküsitluses osalenute arvamused lahknevad ka küsimuses, kui hea on organisatsioonide toetamise sidumine hasartmängumaksu laekumisega. Esimesena mainitud arvasid enamasti, et see ei ole eriti hea, aga üldisele küsimustikule vastajad pidasid sellist rahastusviisi väga heaks. Sellest saab järeldada, et inimesed, kes pole kolmanda sektoriga ise seotud, peavad praegust hasartmängumaksu jaotamise süsteemi heaks, aga kui ollakse taotlemisega ise kokku puutunud, ei piisa vaid sellest, et hasartmängumaksu laekumine oleks stabiilne, vaid soovitakse ka, et süsteem oleks hästitoimiv ja läbipaistev.

3.5. Järeldused ja ettepanekud

Paljude kolmanda sektori organisatsioonide jaoks on hasartmängumaksust saadav rahastus väga vajalik ning seetõttu peaks säilima hasartmängumaksu kasutamine kolmanda sektori toetamiseks. Samas aga ei ole osad organisatsioonid toetusvõimalustest teadlikud ning teised, mis on toetusi varasemalt taotlenud, pole rahastuse eraldamise süsteemiga rahul.

Erinevatel hasartmängumaksu jagavatel organisatsioonidel on küll lihtsasti täidetavad taotlused, mida on ka hea esitada, aga organisatsioonidele rahastuse eraldamise prioriteedid ei ole piisavalt selged, organisatsioonidel pole taotlemiseks tagatud võrdseid võimalusi, taotluste läbivaatamisprotsessid pole arusaadavad ning toetuste määramise korrad pole läbipaistvad. Samuti dubleerivad hetkel erinevad institutsioonid üksteise tegevust. Seetõttu tuleks küll säilitada hasartmängumaksust toetuste maksmine, kuid rahastuse eraldamine peaks olema ühtlustatud erinevate organisatsioonide vahel, taotleja jaoks lihtsam ning läbipaistvam. Mainitud tulemused ühtivad ka töös käsitletud varasemalt tehtud raportitega.

Eelnevat silmas pidades peaks autori arvates kolmanda sektori rahastamine hasartmängumaksust toimuma ühtse süsteemiga. Tegevustoetusi peaks eraldama vastavate valdkondade ministriumid, millel peaksid olema selgelt paika pandud prioriteedid, ühtlustatud taotlemissüsteem ning hindamiskriteeriumid. Sellisel juhul oleks ministriumite ametnikud need, kes hindavad taotlusi ja määravad ka lõpliku rahastuse ning järelikult oleks neil võimalik oma otsuseid taotlejatele ka põhjendada.

Projektitoetusi võiksid eraldada Eesti Kultuurkapital ja /või Hasartmängumaksu Nõukogu ja oma valdkonnas regionaalsete investeringutoetuste programm, aga samuti tuleks nende institutsioonide töökorraldus üle vaadata. Esiteks tuleks ühtlustada taotlemissüsteemid ning välja töötada ühtsed hindamiskriteeriumid, ning teiseks peaks muutma ka otsustavate organite koosseisu. Autori arvates võiks näiteks Soome Mänguautomaatide Ühingu eeskujul olla Hasartmängu Nõukogus esindatud ka kolmanda sektori organisatsioonide liikmed ning rohkem ministriumite eksperte. Sellisel juhul oleks võimalik vähendada tõenäosust, et rahastusotsused on poliitilised.

Kuigi kolmanda sektori esindajatest olid paljud arvamusel, et hasartmängumaksust pole niivõrd eetiline kolmandat sektorit toetada, oli enamik esindajad siiski veendunud, et hasartmängumaksu kasutamine kolmanda sektori toetamiseks on vajalik alternatiivsete rahastusallikate puudumisel. Samuti arvati, et hasartmängumaksu on otstarbekas kasutada just kolmanda sektori toetamiseks, et panustada hasartmängude negatiivsete tagajärgede ühiskondlikult kasulikuks pööramisse. Selgus ka, et vastupidiselt kolmanda sektori esindajate arvamusele, ei peeta hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamist üldiselt ebaeetiliseks, vaid pigem just heaks. Selline tulemus sarnaneb töö teoreetilises osas toodud väidetega, mille põhjal ei peeta hasartmängude korraldamist ja nendest saadava kasumi kasutamist enam ebamoraalseks, vaid lihtsalt üheks meelelahutusliigiks.

Inimeste teadlikkus hasartmängumaksu suuruse ning hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamise kohta on autori arvates suhteliselt madal. Paljud inimesed ei tea isegi ligikaudset hasartmängumaksu laekumise suurust. Samuti ei teata, kuidas hasartmängumaksu jaotatakse ning milliseid valdkondi maksust toetatakse. Samas on enamiku inimeste jaoks suhteliselt tähtis teadmine, kuhu läheb hasartmängumaksu tulu. Seetõttu arvab autor, et hasartmängumaksu kasutamisest peaks rohkem rääkima. Kui hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamine oleks ühtlustatud, siis oleks võimalik ka välja anda raporteid, mis koondaks hasartmängumaksust toetatud organisatsioonide või projektide kirjeldusi. Sellisel juhul oleks võimalik samaaegselt inimesi teavitada erinevatest projektidest ning samas muutuks ka hasartmängumaksu kasutamine läbipaistvamaks, sest ka kolmanda sektori organisatsioonid ise saaksid ülevaatlikku infot oma sektori projektide kohta.

KOKKUVÕTE

Käesoleva töö eesmärgiks oli välja selgitada hasartmängumaksust kolmandale sektorile toetuste jagamise vajalikkus ning senise toetuste jagamise süsteemiga kaasnevad probleemid. Lisaks sooviti välja selgitada, milline on inimeste teadlikkus ja huvi hasartmängumaksu laekumise ning toetuste jagamise vastu ning kui tähtsaks peetakse teadmist, milleks kasutatakse mainitud maksutulu. Lisaks arutati hasartmängumaksu kolmanda sektori toetamiseks kasutamise eetilise üle.

Töö esimesest osast selgus, et organisatsioonide läbikukkumise peamiseks põhjuseks on ebapiisav rahastus ning riiklik rahastamine on parimaid viise, kuidas kindlustada kolmanda sektori organisatsioonide püsimine. Seetõttu on hasartmängumaksust toetuste saamine kolmanda sektori jaoks väga vajalik. Samas võib liigne toetamine viia liigse üksteisest sõltumiseni. Lisaks selgus, et ühest küljest võib pidada hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamist ebaetiliselt, kuid teisest küljest on selline rahastuse suunamine just tervitatav, et oleks võimalik rahastada valdkondi, mida muidu ei toetata. Töö kolmandas osas olid välja toodud Soomes ja Lätis kehtivad hasartmängude korraldamist ja tulu jaotamist sätestavad reeglid ning peamised erinevused Eestiga. Eesti ja Soome peamiseks erinevuseks on, et Soomes kontrollib hasartmängude korraldamist monopol, mille teenitud kogu võitudest ülejäänud kasum suunatakse organisatsioonide toetamiseks ning lisaks maksavad hasartmängukorraldajad ka hasartmängumaksu. Eestis toetatakse kolmanda sektori organisatsioone hasartmängumaksust, aga ei ole sätestatud, kuidas peaks kasutama hasartmängude korraldamisest saadavat kasumit. Lätis suunatakse kolm neljandikku hasartmängumaksu riigieelarvesse ja ülejäänud kohalikku eelarvesse, aga ei sätestata täpsemalt seda, kuidas peaks maksu kasutama.

Töö autor viis eesmärgi täitmiseks läbi empiirilise uuringu, mis koosnes kahest ankeetküsitlusest, millest üks oli suunatud ainult kolmanda sektori esindajatele ning teine oli mõeldud vastamiseks kõigile inimestele. Esimesele ankeetküsitlusele vastas 38

organisatsioonide esindajat ning teisele vastas 62 inimest. Küsitluste tulemusi analüüsiti ning need esitati põhinedes jaotumusel.

Uuringu tulemustest selgus, et mittetulundusühingute ning sihtasutuste esindajatest teadis vaid 44,7 protsenti kõiki võimalusi hasartmängumaksust toetuste taotlemiseks. Esindajatest umbes 10 protsenti ei teadnud mitte ühtegi hasartmängumaksust toetuste saamise varianti. Samas arvas organisatsioonide esindajatest üle 70 protsendi, et hasartmängumaksu senine süsteem ei ole piisavalt hea ning tuleks ringi teha nii, et vähemalt tegevustoetusi saadaks otse ministeeriumitelt. Ainult 15 protsenti vastanuid pidas hetkel kehtivat projektitoetuste jagamise süsteemi toimivaks ning arvas, et süsteem võiks samamoodi säilida. Samas arvati, et ka ministeeriumite kaudu toetuste jagamine võib olla problemaatiline ning süsteemi toimimiseks peaks loodama kõiki ministeeriumeid koondav süsteem. Isegi sellisel juhul võib juhtuda, et mõned organisatsioonid, mis on harjunud raha saama, jäävad sellest aga hoopis ilma. Seetõttu saab tulemustest järeldada, et praeguse süsteemiga ei olda rahul ning soovitakse süsteemi muutmist, kuid ka alternatiivide leidmisel tuleks need põhjalikult läbi mõelda.

Tulemustest selgus, et suurimaks hasartmängumaksu jaotamise süsteemi puuduseks on selle läbipaistmatu ja halvasti mõistetav taotluste läbivaatamiskord ning toetuste määramiskord, mis väljendub selles, et puuduvad ühtsed hindamiskriteeriumid ning taotlejatele ei põhjendata otsuseid. Esindajad ütlesid ka, et üheks põhjuseks, miks nad ei ole taotlenud toetust üheltki hasartmängumaksu jaotavalt organisatsioonilt, on just süsteemi läbipaistmatus. Samas aga on hasartmängumaks endiselt paljudele organisatsioonidele väga vajalik ning osad organisatsioonid loodavad selle allika toetustest rahastada kogu aasta tegevusi. Seetõttu tuleks muuta mainitud süsteemi ühtsemaks, tegevustoetuste maksmine tuleks anda ministeeriumite pädevusse ning taotluste hindamiseks tuleks luua ühised hindamiskriteeriumid ning lisaks tuleks luua kord, millega taotlejatel on võimalik rahastusotsuste põhjendusi nõuda.

Lisaks selgus uuringust, et inimeste teadlikkus hasartmängumaksu laekumisest ning kasutamisest on madal. Samas on enamiku inimeste jaoks suhteliselt tähtis teadmine, kuhu läheb hasartmängumaksu tulu. Seetõttu peaks hasartmängumaksu kasutamisest rohkem avalikult rääkima ning kui kord oleks ühtlustatud, saaks välja anda ka raporteid rahastatud projektide kohta.

VIIDATUD ALLIKAD

- Ajalugu. Eesti Punane Rist. <http://www.redcross.ee/et/ajalugu.html> (14.10.2015)
- CSR Report and Annual Report 2013. Veikkaus OÜ. <http://veikkaus2013.fi/en/veikkaus-2013-2014/key-figures/> (20.11.2015)
- Feehan, P., Forrest, D. (2007). Distribution of UK national lottery grants across local authority areas. *Applied Economics Letters*. Vol 14. Taylor and Francis Group, pp 361-365.
- Funding Activities. Finland's Slot Machine Association. <https://www2.ray.fi/en/ray/about-us> (20.10.2015)
- Gallagher, B. K. (2014). How we pay the piper: the impact of sources of government funding on arts and culture nonprofit organizations. School of Public Affairs of the University of Colorado. 225 pp. (Doctoral dissertation)
- Hadzi-Miceva-Evans, K. (2010). Lottery proceeds as a tool for support of good causes and civil society organizations: a fate or a planned concept? *The International Journal of Not-for-Profit Law*. Vol 12. The International Centre for Not-for-Profit Law, pp 71-79.
- Hasartmängumaksu Nõukogu. Eesti Kultuuriministeerium. <http://www.kul.ee/et/tegevused/hasartmangumaksu-noukogu> (14.10.2015)
- Hasartmängumaksust ühendustele toetuste eraldamise ja kasutamise põhimõtete mudeli koostamine. (2008). BDA Consulting OÜ. 60 lk. (Raport)
- Hasartmängumaksu seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seadus. Vastu võetud Riigikogus 19.juunil.2014.a - RT I, 08.07.2014, 1.
- Hasartmängumaksu seadus. Vastu võetud Riigikogus 22.aprillil.2009.a - RT I 2009, 24, 146.
- Isand, D. (2010). Hasartmängumaks ja Hasartmängusõltuvus. Rahandusministeerium. Rahandusministeerium. 22 lk. (Analüüs)
- Information about Fintoto OY. Fintoto OY. <http://www2.fintoto-oy.fi/en/fintoto/about-fintoto.html> (20.10.2015)
- Jõesaar, T. Hasartmängumaksu tulu läheks projektide asemel riigieelarvesse.

- <http://epl.delfi.ee/news/eesti/hasartmangumaksu-tulu-laheks-projektide-asemel-riigieelarvesse?id=65664748> (25.11.2015)
- Jõgeva, M., Lauring, M. (2015). Vabakonna kära riigi raha ümber: nõuame ausat rahastussüsteemi! Hea Kodanik. Nr 4 (67). Vabaühenduste Liit EMSL, lk 40-41.
- Kultuurkapitalist. Eesti Kultuurkapital. <http://www.kulka.ee/meist/kultuurkapitalis> (14.10.2015)
- Kuuluvainen, A., Koponen, A., Oikarinen, E., Ranki, A., Ryömä, A., Laihinen, P., Lehtonene, A. (2012). The gaming market in Finland. Turku School of Economics Centre for Collaborative Research. Turku, 77 pp. Kättesaadav: <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/85707/THE%20GAMING%20MARKET%20IN%20FINLAND.pdf>
- Law on Lotteries and Gambling Tax and Fee. Latvian Association of Gaming Business. http://www.lsba.lv/uimg/Gaming_Tax_Law.pdf (20.11.2015)
- Lecy, J.D., Van Slyke, D.M. (2013). Nonprofit Sector Growth and Density: Testing Theories of Government Support. Journal of Public Administration Research and Theory. Vol 23. Oxford University Press, pp 189-214.
- Lotteries Act. Ministry of the Interior, Finland. <https://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2001/en20011047.pdf> (11.11.2015)
- Mis on kodanikuühiskond? Vabaühenduste Liit EMSL. <http://www.ngo.ee/kodanikuühiskond> (10.12.2015)
- Lottery and Gambling Tax. State Revenue Service. <https://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=30&hl=2> (20.11.2015)
- Preemiate, stipendiumite ja toetuste maksmise alused, taotlemise ja taotluste menetlemise ning toetuste tagasinõudmise kord. <http://www.kulka.ee/taotlemine/preemiate-stipendiumite-ja-toetuste-kord> (14.10.2015)
- Rammo, A. HMNi seitse surmapattu. <http://uudised.ngo.ee/post/alari-rammo-hmni-seitse-surmapattu/> (25.11.2015)
- RAY's Responsibility Report and Annual Report 2013. Finland's Slot Machine Association. https://www2.ray.fi/sites/default/files/RAY_VSK_ENGLANTI_2013.pdf (20.10.2015)
- Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi vahenditest toetuse taotlemise, andmise, kasutamise ning tagasinõudmise tingimused ja kord. Vastu võetud Riigikogus 28.mail.2009.a - RT I 2009, 27, 168.
- Riigieelarvesse laekunud maksud. Eesti Statistikaamet. <http://pub.stat.ee/px-web.2001/dialog/varval.asp?ma=RR01&ti=RIIGIEELARVESSE+LAEKUNUD+MA>

KSUD&path=../database/Majandus/14Rahandus/08Valitsemisssektori_rahandus/04maksud/&search=RIIGIEELARVESSE+LAEKUNUD+MAKSUD&lang=2 (02.11.2015)

Taxation of lotteries, competitions, games. Finnish Tax Administration.

[https://www.vero.fi/en-](https://www.vero.fi/en-US/Precise_information/Official_Instructions/Taxation_of_lotteries_competitions_games(19567))

[US/Precise_information/Official_Instructions/Taxation_of_lotteries_competitions_games\(19567\)](https://www.vero.fi/en-US/Precise_information/Official_Instructions/Taxation_of_lotteries_competitions_games(19567)) (11.11.2015)

Van den Berg, M. D. (2006). Estimating the growth and variability of gaming tax bases. University of Nevada, Reno. 44 pp. (Master's thesis)

Yearbook of gambling in Finland 2012. National Institute for Health and Welfare.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110394/URN_ISBN_978-952-245-941-1.pdf?sequence=1 (14.10.2015)

ÖÖ Sarv, M. Ühenduste riikliku rahastamise ideaal ja tegelikkus.

<http://uudised.ngo.ee/post/uhenduste-riikliku-rahastamise-ideaal-ja-tegelikkus/> (25.11.2015)

Ülevaade hasartmängumaksu kasutamisest. (2005). Riigikontroll. 41 lk. (Eriaruanne)

SUMMARY

THIRD SECTOR FUNDING FROM THE GAMBLING TAX, ITS NECESSITY AND PROBLEMS

Anne-Mai Saar

The third sector works based on citizens' initiative or voluntary work and its activities are not aimed towards earning a profit. In Estonia, the gambling tax is used to support the organisations of the third sector. On the one hand, funding from the gambling tax is very necessary for the third sector, but on the other hand, the system of distributing the grants has many flaws. The shortcomings of the system have been mentioned repeatedly, but there has not been made any significant changes. Eventhough, funding the third sector from the gambling tax is not very widespread, it is common to use the proceeds from different gambling activities to fund the so called good causes. In both cases, one can argue how ethical it is to use the proceeds from gambling to support the third sector.

The purpose of this study was to research the necessity and problems of funding the third sector from the gambling tax. In addition, the author of this work wanted to find out what is the scope of people's knowledge of the system of distributing grants to the third sector and how important it is for people to know how the tax money is spent. These are the research questions:

- What is the level of awareness of third sector organisations about different possibilities of applying for funding from the gambling tax?
- What is the experience of the organisations when it comes to applying for funding from the institutions that distribute the grants from the gambling tax?
- If and how should the government fund the third sector differently?
- What is the people's knowledge of the usage of gambling tax proceeds?
- How important it is to know how the gambling tax proceeds are used?

- Is it ethical to fund the third sector from the gambling tax?

A survey was conducted using two different questionnaires. The first questionnaire was directed towards the representatives of the third sector and was answered by 38 people and the second questionnaire was meant for all respondents and was answered by 62 people. The results were then analyzed.

The survey results revealed that only 44.7 percent of the representatives of the third sector organisations were aware of all the possibilities of applying for funding from the gambling tax. One tenth of the representatives did not know any of the options. However, over 70 percent of the respondents, believed that the current system of distributing the grants is not working good enough and the system should be changed so that at least the long-term grants would be distributed through ministries. Only 15 percent of the respondents considered the current system to be working. However, it is emphasized that even if the system is changed, it should be carefully thought through so the situation would not become even worse.

The results showed that the biggest problem of distributing the grants from the gambling tax is that the system is not transparent. There does not exist united criteria for valuating the applications and the decisions of funding are not explained to the applicants. Some of the respondents even said that they have never applied for funding because of the bad transparency of the system. However, for some of the organisations, the funding from the gambling tax is crucial and they hope to fund their annual activities from the grants given. Therefore, the system of distributing the grants should be revised and made more consistent, the decisions of distributing the long-term grants should be made by the ministries, united criteria should be implemented for evaluating the applications and a order which would give the applicants right to get justifications of the decisions should be enforced. In addition, the results of the survey showed third sector representatives consider the funding of third sector from the gambling tax to be unethical but most of the other respondents think that it is ethical. People's knowledge of usage of the gambling tax proceeds is very low, but for most of the respondents, it is quite important to know how the tax is used. Therefore, the usage of the gambling tax should be discussed more publicly and reports should be made about the projects which are funded by the proceeds.

LISAD

Lisa 1. Küsimustik kolmanda sektori esindajatele

Tere, hea vastaja!

Olen Tallinna Tehnikaülikooli Rakendusliku majandusteaduse üliõpilane ning kirjutan oma bakalaureusetööd teemal Kolmanda sektori rahastamine hasartmängumaksust, selle vajalikkus ning probleemid. Oma töös püüan välja selgitada hasartmängumaksust toetuste jagamise vajalikkuse, toetuste jagamise korraga kaasnevad probleemid ning inimeste teadlikkuse hasartmängumaksust toetuste eraldamisest. Palun Teil vastata allolevale lühikesele küsimustikule hasartmängumaksu laekumise ning kasutamise kohta. Küsimustiku täitmine võtab aega umbes 5-10 minutit. Palun küsimustikule vastata ausalt ning nii täpselt kui Te oskate. Küsimustik on anonüümne, selle tulemusi kasutatakse ainult kõnesoleva töö raames ja üldistatud kujul.

Palun valige organisatsioonitüüp *

- Mittetulundusühing
- Sihtasutus
- Muu:

Palun märkige oma positsioon organisatsioonis. *

- Tegevjuht
- Projektijuht
- Vabatahtlik
- Muu:

Kas olete teadlik, et mittetulundusühingud ja sihtasutused saavad taotleda erinevate valdkondade projektide toetusi Eesti Kultuurkapitalilt, Hasartmängumaksu Nõukogult ning rahandusministeeriumi regionaalsete investeringutoetuse andmise programmist?

- Jah, olen kõikidest variantidest teadlik.
- Teadsin, et toetusi saab taotleda Eesti Kultuurkapitalilt.
- Teadsin, et toetusi saab taotleda Hasartmängumaksu Nõukogult.
- Teadsin, et toetusi saab taotleda rahandusministeeriumi regionaalsete investeringutoetuse andmise programmist.
- Ei, ma ei teadnud, et nendelt organisatsioonidelt saab toetusi taotleda.

Mida te arvate sellest, et mittetulundusühingute ja sihtasutuste toetamine riigi poolt on otseses seoses hasartmängude korraldamisest saadava maksurahaga?

- See on väga hea, sest hasartmängumaksu laekub iga aasta piisavalt ning püsib kindlus,

- et saab toetusi taotleda.
- See ei ole eriti hea, sest aastate lõikes on hasartmängumaksu laekumine erinev ning sellest sõltub ka projektide rahastus.
 - Hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamine ei ole eetiline hasartmängude negatiivsete sotsiaalsete tagajärgede tõttu
 - Mul puudub arvamus selle kohta.
 - Muu:

Kas ja kuidas peaks riik kolmanda sektori tegevust teisiti toetama?

- Kolmanda sektori organisatsioonid võiksid tegevustoetust saada otse riigieelarvest.
- Tegevustoetusi võiks saada vastavate tegevusvaldkondade ministeeriumitelt.
- Projektitoetusi võiks saada vastavate tegevusvaldkondade ministeeriumitelt.
- Tegevustoetusi võiks saada riigihangete korras.
- Projektitoetusi võiks saada riigihangete korras.
- Projektitoetusi võiks saada samamoodi nagu hetkel.
- Muu:

Kas organisatsioon, mida te esindate, on Teile teadaolevalt viimase kolme aasta jooksult taotlenud toetust mõnelt hasartmängumaksu jaotavalt organisatsioonilt? Palun märkige kõik.*

- Eesti Kultuurkapital
- Hasartmängumaksu Nõukogu
- Rahandusministeeriumi regionaalsete investeringutoetuste andmise programm
- Ei

Kui vastasite eelmisele küsimusele eitavalt, palun põhjendage lühidalt, miks te ei ole mainitud organisatsioonidelt toetust taotlenud

Hasartmängumaksust toetuse taotlemine

Palun vastake allolevatele küsimustele ainult juhul kui Teie organisatsioon on taotlenud toetust ühelt või enamalt üle-eelmises küsimuses mainitud organisatsioonilt.

Kui Teie organisatsioon ei ole taotlenud toetust üheltki mainitud organisatsioonilt, on küsimustiku täitmine Teie jaoks lõppenud ning palun Teil valida "Submit". Suured tänud abi eest!

Palun kirjutage mitmel korral viimase kolme aasta jooksul on Teie organisatsioon Teile teada olevalt Eesti Kultuurkapitalilt toetust taotlenud, mitmel korral saanud osalise või täieliku rahastuse ning mitmel korral on taotlus tagasi lükatud. Vastuse näide: Taotlesime toetust kolmel korral, üks kord saime täieliku rahastuse, teine kord lükati taotlus tagasi ning kolmandal korral saime osalise rahastuse. Võimalusel kirjutage ka lühidalt põhjendus, miks saite ainult osalise rahastuse või lükati taotlus tagasi.

Millist liiki toetusi olete taotlenud Eesti Kultuurkapitalilt?

- Oleme taotlenud tegevustoetust.
- Oleme taotlenud projektitoetust.
- Oleme taotlenud nii tegevus- kui ka projektitoetust.

Palun kirjutage mitmel korral viimase kolme aasta jooksul on Teie organisatsioon Teile teada olevalt Hasartmängumaksu Nõukogult toetust taotlenud, mitmel korral saanud osalise või täieliku rahastuse ning mitmel korral on taotlus tagasi lükatud. Vastuse näide: Taotlesime toetust kolmel korral, üks kord saime täieliku rahastuse, teine kord lükati taotlus tagasi ning kolmandal korral saime osalise rahastuse. Võimalusel kirjutage ka lühidalt põhjendus, miks saite ainult osalise rahastuse või lükati taotlus tagasi.

Millist liiki toetusi olete taotlenud Hasartmängumaksu Nõukogult?

- Oleme taotlenud ainult väikeprojektide toetusi.
- Oleme taotlenud ainult suurprojektide toetusi.
- Oleme taotlenud nii väike- kui ka suurprojektide toetusi.

Palun kirjutage mitmel korral viimase kolme aasta jooksul on Teie organisatsioon Teile teada olevalt rahandusministeeriumi regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmist toetust taotlenud, mitmel korral saanud osalise või täieliku rahastuse ning mitmel korral on taotlus tagasi lükatud. Vastuse näide: Taotlesime toetust kolmel korral, üks kord saime täieliku rahastuse, teine kord lükati taotlus tagasi ning kolmandal korral saime osalise rahastuse. Võimalusel kirjutage ka lühidalt põhjendus, miks saite ainult osalise rahastuse või lükati taotlus tagasi.

Kas olete samaaegselt taotlenud toetust mitmelt hasartmängumaksu jaotavalt organisatsioonilt?

- Jah
- Ei

Kui vastasite eelmisele küsimusele jaotavalt, kas taotlesite samaaegselt rahastust mitmelt hasartmängumaksu jaotavalt organisatsioonilt sama projekti jaoks?

- Jah
- Ei

Kogemus hasartmängumaksu jaotavalt organisatsioonilt toetuse taotlemisel
Palun vastake küsimustele ainult nende organisatsioonide kohta, kellelt olete toetust taotlenud.

Eesti Kultuurkapitali toetuste jagamise kord

	Väga hea	Hea	Pigem halb	Väga halb
Kuidas hindate toetuste jagamise prioriteetide arusaadavust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate toetuse taotlemiseks võrdsete võimaluste olemasolu?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate toetuste määramise korra arusaadavust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate toetuste määramise korra läbipaistvust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse täitmise lihtsust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse esitamisprotsessi?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse läbivaatamisprotsessi arusaadavust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse läbivaatamisprotsessi läbipaistvust?	☐	☐	☐	☐

Hasartmängumaksu Nõukogu toetuste jagamise kord

	Väga hea	Hea	Pigem halb	Väga halb
Kuidas hindate toetuste jagamise prioriteetide arusaadavust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate toetuse taotlemiseks võrdsete võimaluste olemasolu?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate toetuste määramise korra arusaadavust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate toetuste määramise korra läbipaistvust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse täitmise lihtsust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse esitamisprotsessi?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse läbivaatamisprotsessi arusaadavust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse	☐	☐	☐	☐

läbivaatamisprotsessi
läbipaistvust?

Rahandusministeeriumi regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm

	Väga hea	Hea	Pigem halb	Väga halb
Kuidas hindate toetuste jagamise prioriteetide arusaadavust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate toetuse taotlemiseks võrdsete võimaluste olemasolu?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate toetuste määramise korra arusaadavust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate toetuste määramise korra läbipaistvust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse täitmise lihtsust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse esitamisprotsessi?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse läbivaatamisprotsessi arusaadavust?	☐	☐	☐	☐
Kuidas hindate taotluse läbivaatamisprotsessi läbipaistvust?	☐	☐	☐	☐

Kuidas te suhtute Hasartmängumaksu Nõukogu ära kaotamisele?

Lisa 2. Küsimustik kõigile vastajatele

Tere, hea vastaja!

Olen Tallinna Tehnikaülikooli Rakendusliku majandusteaduse üliõpilane ning kirjutan oma bakalaureusetööd teemal Kolmanda sektori rahastamine hasartmängumaksust, selle vajalikkus ning probleemid. Oma töös püüan välja selgitada hasartmängumaksust toetuste jagamise vajalikkuse, toetuste jagamise korraga kaasnevad probleemid ning inimeste teadlikkuse hasartmängumaksust toetuste eraldamisest. Palun Teil vastata allolevale lühikesele küsimustikule hasartmängumaksu laekumise ning kasutamise kohta.

Küsimustiku täitmine võtab aega umbes 5-10 minutit. Palun küsimustikule vastata ausalt ning nii täpselt kui Te oskate. Küsimustik on anonüümne, selle tulemusi kasutatakse ainult kõnesoleva töö raames ja üldistatud kujul.

Sugu *

- Naine
- Mees

Haridustase *

- Põhiharidus
- Keskkharidus
- Kutseharidus
- Kõrgharidus

Kas olete õppinud või töötanud majandus-, finants- või maksundusvaldkonnas?*

- Jah, õppinud.
- Jah, töötanud.
- Ei.

Kas olete töötanud või olnud vabatahtlikuna kaasatud mõne mittetulundusühingu või sihtasutuse töösse? *

- Jah, olen töötanud mittetulundusühingus ja/või sihtasutuses.
- Jah, olen olnud vabatahtlik mittetulundusühingus ja/või sihtasutuses.
- Jah, töötan ka hetkel mittetulundusühingus ja/või sihtasutuses.
- Jah, olen ka hetkel vabatahtlik mittetulundusühingus ja/või sihtasutuses.
- Ei ole töötanud ega olnud vabatahtlik üheski mittetulundusühingus ega sihtasutuses.

Kas teate ligikaudselt, kui palju laekus maksutulu riigieelarvesse 2014.aastal?

- Arvan, et riigieelarvesse laekus maksutulu 2014.aastal umbes 2 miljardit eurot.
- Arvan, et riigieelarvesse laekus maksutulu 2014.aastal umbes 4 miljardit eurot.
- Arvan, et riigieelarvesse laekus maksutulu 2014.aastal umbes 6 miljardit eurot.
- Arvan, et riigieelarvesse laekus maksutulu 2014.aastal umbes 8 miljardit eurot.

Kas teate ligikaudselt, kui palju laekus 2014.aastal hasartmängumaksu riigieelarvesse?

- Arvan, et hasartmängumaksu laekus ligikaudu 5 miljonit eurot.
- Arvan, et hasartmängumaksu laekus ligikaudu 10 miljonit eurot.

- Arvan, et hasartmängumaksu laekus ligikaudu 20 miljonit eurot.
- Arvan, et hasartmängumaksu laekus ligikaudu 40 miljonit eurot.

Kas teate, kuidas jaotatakse hasartmängumaksu tulu?

- Tean, et tulust eraldatakse 37,4% Eesti Kultuurkapitalile, 12,7% Hasartmängumaksu Nõukogule, 46% Rahandusministeeriumile regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi vahenditeks ja 3,9% Eesti Punasele Ristile.
- Tean, et tulust eraldatakse 46% Eesti Kultuurkapitalile, 37,4% Hasartmängumaksu Nõukogule, 3,9% Rahandusministeeriumile regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi vahenditeks ja 12,7% Eesti Punasele Ristile
- Tean, et tulust eraldatakse 3,9% Eesti Kultuurkapitalile, 12,7% Hasartmängumaksu Nõukogule, 37,4% Rahandusministeeriumile regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi vahenditeks ja 46% Eesti Punasele Ristile
- Tean, et tulust eraldatakse 46% Eesti Kultuurkapitalile, 37,4% Hasartmängumaksu Nõukogule, 12,7% Rahandusministeeriumile regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi vahenditeks ja 3,9% Eesti Punasele Ristile
- Ei tea, kuidas tulu jaotatakse.

Kas teate, millistelt järgnevalt mainitud organisatsioonidelt on võimalik taotleda projektitoetusi?

- Eesti Kultuurkapital
- Hasartmängumaksu Nõukogu
- Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm
- Eesti Punane Rist
- Mitte üheltki mainitud organisatsioonilt

Eesti Kultuurkapital toetab Teie arvates järgnevate valdkondade projekte

- Kultuuriehitiste rajamine ja renoveerimine
- Kaunid kunstid
- Rahvakultuur
- Sport
- Kultuuripärandi säilitamine
- Loomeliitude tegevus
- Eesti Kultuurkapital ei toeta ühegi mainitud valdkonna projekte
- Ei tea, milliseid projekte Eesti Kultuurkapital toetab.

Hasartmängumaksu Nõukogu toetab Teie arvates järgnevate valdkondade projekte

- Teadus-, haridus-, laste- ja noorteprojektid
- Olümpiaettevalmistus
- Sport
- Hasartmängusõltuvusega inimesed
- Pere, meditsiini ja hoolekandega ning vanurite ja puuetega inimestega seotud projektid
- Hasartmängumaksu Nõukogu ei toeta ühegi mainitud valdkonna projekte
- Ei tea, milliseid projekte Hasartmängumaksu Nõukogu toetab.

Teie arvates toetatakse regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmist järgnevate valdkondade projekte

- Laste ja noorte jaoks hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise

- tingimuste parandamist.
- Perede jaoks hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamist.
- Vanurite jaoks hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamist.
- Puuetega inimeste jaoks hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamist.
- Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmist ei toetata ühegi mainitud valdkonna projekte
- Ei tea, milliseid projekte programmist toetatakse

Teie arvates toetab Eesti Punane Rist järgnevate valdkondade projekte

- Vanurite hoolekande projektid
- Puuetega inimeste hoolekande projektid
- Meditsiini valdkonna projektid
- Eesti Punane Rist ei toeta ühegi mainitud valdkonna projekte
- Ei tea, milliseid projekte Eesti Punane Rist toetab

Palun hinnake, kui tähtis on teie jaoks teadmine, kuidas kasutatakse hasartmängumaksu tulu.

Ei ole üldse tähtis

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Väga tähtis.

Mida te arvate sellest, et mittetulundusühingute ja sihtasutuste toetamine riigi poolt on seotud hasartmängude korraldamisest saadava maksurahaga?

- See on väga hea, sest hasartmängumaksu laekub iga aasta piisavalt ning püsib kindlus, et saab toetusi taotleda.
- See ei ole eriti hea, sest aastate lõikes on hasartmängumaksu laekumine erinev ning sellest sõltub ka projektide rahastus.
- Hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamine ei ole eetiline hasartmängude negatiivsete sotsiaalsete tagajärgede tõttu
- Mul puudub arvamus selle kohta.
- Muu:

Palun märkige, kui teate või olete kuulnud mõnest hasartmängumaksust rahastatavast projektist.

- Tean projekti, mida rahastas Hasartmängumaksu Nõukogu.
- Tean projekti, mida rahastas regionaalsete investeeringutoetuste programm.
- Ei tea ühestki projektist, mida oleks hasartmängumaksust rahastatud.
- Muu:

Lisa 3. Kolmanda sektori esindajate arvamus hasartmängumaksust kolmanda sektori rahastamisest

Arvamus kolmanda sektori rahastamise alternatiividest

		Kolmanda sektori esindajad
kuidas peaks riik kolmanda sektori tegevust teisiti toetama	Kolmanda sektori organisatsioonid võiksid tegevustoetust saada otse riigieelarvest.	13
	Tegevustoetusi võiks saada vastavate tegevusvaldkondade ministeeriumitelt.	28
	Projektitoetusi võiks saada vastavate tegevusvaldkondade ministeeriumitelt.	19
	Tegevustoetusi võiks saada riigihangete korras.	5
	Projektitoetusi võiks saada riigihangete korras.	5
	Projektitoetusi võiks saada samamoodi nagu hetkel.	6
	Muu	4

Organisatsioonide kogemus toetuste taotlemisel

		Kolmanda sektori esindajad
märkida, millistelt organisatsioonidelt on toetusi taotletud	Eesti Kultuurkapital	8
	Hasartmängumaksu Nõukogu	23
	regionaalsete investeeringutoetuste programm	2
	ei ole taotlenud	12

Lisa 4. Inimeste teadmised toetuste eraldamisest

Inimeste teadmised toetuste taotlemisest erinevatelt organisatsioonidelt

		Vastajad
millistelt organisatsioonidelt saab toetusi taotleda	Eesti Kultuurkapital	53
	Hasartmängumaksu Nõukogu	36
	regionaalsete investeringutoetuste programm	33
	Eesti Punane Rist	8
	mitte üheltki	5

Inimeste teadmised Eesti Kultuurkapitali poolt toetatavatest valdkondadest

		Vastajad
Eesti Kultuurkapital toetab valdkondi	kultuuriehitiste rajamine ja renoveerimine	37
	kaunid kunstid	38
	rahvakultuur	43
	sport	23
	kultuuripärandi säilitamine	39
	loomeliitude tegevus	34
	Eesti Kultuurkapital ei toeta ühegi mainitud valdkonna projekte	1
	ei tea, milliseid projekte Eesti Kultuurkapital toetab.	12

Inimeste teadmised Hasartmängumaksu Nõukogu poolt toetatavatest valdkondadest

		Vastajad
Hasartmängumaksu Nõukogu toetab valdkondi	teadus-, haridus-, laste- ja noorteprojektid	31
	olümpiaettevalmistus	21
	sport	30
	hasartmängusõltuvusega inimesed	12
	pere, meditsiini ja hoolekandega ning vanurite ja puuetega inimestega seotud projektid	6
	hasartmängumaksu Nõukogu ei toeta ühegi mainitud valdkonna projekte	2
	ei tea, milliseid projekte Hasartmängumaksu Nõukogu toetab.	23

Inimeste teadmised regionaalsete investeeringutoetuste programmi poolt toetatavatest valdkondadest

		Vastajad
regionaalsete investeeringutoetuste programm toetab valdkondi	laste ja noorte jaoks hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamist.	23
	perede jaoks hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamist.	22
	vanurite jaoks hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamist.	14
	puuetega inimeste jaoks hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimuste parandamist.	14
	regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmist ei toetata ühegi mainitud valdkonna projekte	4
	ei tea, milliseid projekte programmist toetatakse	34

Inimeste teadmised Eesti Punase Risti poolt toetatavatest valdkondadest

		Vastajad
Eesti Punane Rist toetab	vanurite hoolekande projektid	12
	puuetega inimeste hoolekande projektid	17
	meditsiini valdkonna projektid	34
	Eesti Punane Rist ei toeta ühegi mainitud valdkonna projekte	7
	ei tea, milliseid projekte Eesti Punane Rist toetab	22

Lisa 5. Arvamus hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamise eetilisusest

Kolmanda sektori esindajate ja üldisele küsimustikule vastanute arvamus hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamisest ja selle eetilisusest

		Kolmanda sektori esindajad	Teised vastajad
mida arvate sellest, et kolmanda sektori toetamine on seotud hasartmängumaksuga	see on väga hea, sest hasartmängumaksu laekub iga aasta piisavalt ning püsib kindlus, et saab toetusi taotleda.	5	23
	see ei ole eriti hea, sest aastate lõikes on hasartmängumaksu laekumine erinev ning sellest sõltub ka projektide rahastus.	10	11
	hasartmängumaksust kolmanda sektori toetamine ei ole eetiline hasartmängude negatiivsete sotsiaalsete tagajärgede tõttu	16	11
	mul puudub arvamus selle kohta.	5	16
	muu	5	2